

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

ÅRSRAPPORT 2009

INNHold

1. INNLEDNING	1
2. ERSTATNING ETTER STRAFFORFØLGNING	2
2.1 Strafforfølgning – virksomheten 2009	2
2.2 Resultater 2009	2
2.3 Utvikling 2010	10
3. FRI RETTSHJELP	11
3.1 Fri rettshjelp – virksomheten 2009	11
3.2 Resultater 2009	12
3.3 Utvikling 2010	14
4. STADFESTELSE AV TESTAMENTER	16
4.1 Stadfestelse av testamenter – virksomheten 2009.....	16
4.2 Resultater 2009	16
4.3 Utvikling 2010	16
5. TOMTEFESTE	17
5.1 Tomtefeste – virksomheten 2009.....	17
5.2 Resultater 2009	17
5.3 Utvikling 2010	18
6. RETTFERDSVEDERLAG	19
6.1 Rettferdsvederlag – virksomheten 2009.....	19
6.2 Resultater 2009	21
6.3 Utvikling 2010	26
7. VOLDSOFFERERSTATNING	27
7.1 Voldsoffererstatning – virksomheten 2009	27
7.2 Resultater 2009	28
7.3 Utvikling 2010	31
8. SEKRETARIATET FOR DEN RETTSMEDISINSKE KOMMISSJON	32
8.1 Sekretariatet for Den rettsmedisinske kommisjon (DRK) – virksomheten 2009 ..	32
8.2 Resultater 2009	33
8.3 Utvikling 2010	33
9. SEKTOROVERGRIPENDE MÅL	35
9.1 Samfunnssikkerhet og beredskap.....	35
9.2 Internasjonalt arbeid	35
9.3 IKT	35
9.4 Personalpolitikk og arbeidsmiljø.....	35
9.5 Miljøledelse og grønn stat	36
9.6 Interne organisasjonsutviklingstiltak.....	36
9.7 Internkontroll og risikostyring	37
9.8 Tilgjengelig tilbud	37
9.9 Barnesakkyndig kommisjon	37
10. REGNSKAP	38
10.1 Kapittel 473.....	38

1. INNLEDNING

Regjeringen besluttet i Statsråd 12.09.08 å endre navn fra Justissekretariatene til Statens sivilrettsforvaltning med virkning fra 01.01.09.

Statens sivilrettsforvaltning er et statlig forvaltningsorgan underlagt Justisdepartementet. Våre arbeidsoppgaver er i vesentlig grad knyttet til behandling av enkeltsaker. Statens sivilrettsforvaltning fatter vedtak på flere sivilrettslige felt: erstatning etter strafforfølgning, fri rettshjelp, stadfestelse av testamenter og tomtefeste. Vi utøver også sekretariatsfunksjon for Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag, Erstatningsnemnda for voldsofre og Den rettsmedisinske kommisjon. Statens sivilrettsforvaltning er et kompetansesenter og er premissleverandør for lovarbeid på fagområdene.

Statens sivilrettsforvaltning har vokst betydelig de siste årene. Per 31.12.09 er det 48 faste og midlertidige ansatte i Statens sivilrettsforvaltning.

Grunnlag for utarbeidelse av statistikk

Statens sivilrettsforvaltning baserer seg i stor grad på manuelle registreringer og opptellinger som grunnlag for den statistikken som fremlegges i årsrapporten. Dette fordi det med dagens arkiv- og journalføringsprogram ikke lar seg gjøre å hente ut det tallmaterialet det er behov for. Utstrakt bruk av manuelle rutiner for innsamling av tallmateriale, i kombinasjon med det store antall saker som årlig går igjennom systemet, innebærer nødvendigvis en viss feilmargin. Enkelte av tallene som presenteres, fremstår derfor som inkonsistente. Dette gjelder særlig tallene for restansebeholdning på enkelte fagfelt.

Statens sivilrettsforvaltning arbeider med å innføre et elektronisk saksbehandlingssystem, jf. omtale i punkt 9.6.2. Det er forventet at innføringen av et slikt system vil gjøre det enklere å trekke ut detaljerte data om våre saksporteføljer, samtidig som feilmarginen i tallmaterialet vil minimeres sammenlignet med i dag.

2. ERSTATNING ETTER STRAFFORFØLGNING

Statens sivilrettsforvaltning avgjør krav om erstatning etter strafforfølgning, jf. straffeprosessloven kapittel 31. Krav om erstatning fremsettes for det politidistrikt som etterforsket saken. Påtalemyndigheten gir uttalelse til saken og sender den til Statens sivilrettsforvaltning for avgjørelse.

2.1 Strafforfølgning – virksomheten 2009

Statens sivilrettsforvaltning har i 2009 behandlet 570 saker, hvilket er en økning på 6 % sammenlignet med 2008. Det er mottatt 574 nye søknader. Restansesituasjonen er i så måte på nivå med forrige årsskifte, jf. likevel fotnote 1 til tabell 2.1.

Tildelingsbrevet fastsetter et mål for saksbehandlingstiden, inklusive politiets saksbehandlingstid på 18 måneder. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 17,5 måneder i 2009. Av de avgjorte sakene i 2009 måtte omlag tre av ti saker gis prioritert som følge av saksbehandlingstiden hos påtalemyndigheten, mot om lag fire av ti saker i 2008. Statens sivilrettsforvaltning er ikke tilfreds med den lange saksbehandlingstiden, og tiltak for å redusere restansen og saksbehandlingstiden har fortsatt høy prioritet. Det er herunder i regi av Justisdepartementet avholdt samarbeidsmøte mellom Politiavdelingen, Politidirektoratet, Riksadvokaten og Statens sivilrettsforvaltning med formål å diskutere tiltak for å redusere saksbehandlingstiden.

Det er gjennomført halvårlig møte med Politiavdelingen og Sivilavdelingen om faglige spørsmål.

Det er også gjennomført årlig møte med Regjeringsadvokaten, hvor det blant annet ble diskutert aktuelle problemstillinger tilknyttet fagfeltet.

Det er gjennomført ulike tiltak for å videreutvikle kompetansen på fagfeltet. Statens sivilrettsforvaltning har i den anledning deltatt på kurs, seminarer og studiebesøk.

I løpet av 2009 forelå det 11 domstolsavgjørelser. Av disse ble 8 saker behandlet for tingretten, to saker behandlet for lagmannsretten, mens én sak ble behandlet i Høyesterett.

Avgjørelser på fagfeltet publiseres løpende på Lovdata.

2.2 Resultater 2009

2.2.1 Antall saker

I 2009 mottok Statens sivilrettsforvaltning 574 krav om erstatning etter strafforfølgning, mot 606 i 2008, en nedgang på 5 % fra 2008, uten at dette etter Statens sivilrettsforvaltnings oppfatning gir grunnlag for å konstatere noen tendens.

Tabell 2.1 Antall saker innkommet - behandlet – restanse

	2009	2008	% endring fra 08-09
Innkommet	574	606	-5
Behandlet	570	537	6
Restanse¹	650	592	10

Det er i 2009 ferdigbehandlet 570 saker, mot 537 i 2008, en økning i antall behandlede saker på 6 %. Økningen i antall behandlede saker skyldes at det har vært mulig å omfordele tilgjengelige ressurser til fagfeltet fra andre deler av virksomheten og ulike effektivitetstiltak.

Tabell 2.2 Prosentvis fordeling av antall saker behandlet fordelt på kjønn/foretak

	2009	2008
	Totalt behandlet i %	Totalt behandlet i %
Kvinner	15	14
Menn	83	84
Foretak	1	2
	≈100	100

Av de ferdigbehandlede sakene var 87 av kravstillerne kvinner (15 %) og 475 var menn (83 %). Videre er der behandlet 8 krav fra foretak (1 %).

2.2.2 Innvilget erstatning/oppreisning

Det ble i 2009 innvilget erstatning og/eller oppreisning i 309 saker. 241 krav ble avslått og 20 saker ble avvist. Andelen saker hvor erstatning og/eller oppreisning ble innvilget har økt fra 51 % i 2008 til 54 % i 2009.

Tabell 2.3 Resultat behandlede saker

	2009		2008	
	Resultat	i %	Resultat	i %
Innvilget	309	54	276	51
Avslag	241	42	241	45
Avvist	20	4	20	4
Totalt	570	100	537	100

Tabell 2.4 Prosentvis fordeling av saksutfall fordelt på kjønn

	Kvinner		Menn	
	2009	2008	2009	2008
Innvilget i %	56	47	53	52
Avslag i %	43	51	43	44
Avvist i %	1	1	4	4
	100	≈100	100	100

I de sakene hvor kravstiller var kvinne, ble det innvilget erstatning og/eller oppreisning i 56 % av sakene. Videre ble 43 % av sakene ble avslått, og 1 % ble avvist.

¹ Differansen i restansesituasjonen skyldes usikkerhet knyttet til manuell telling, jf kapittel 1.

I de sakene hvor kravstiller var mann, ble det innvilget erstatning og/eller oppreisning i 53 % av sakene. Videre ble 43 % av sakene ble avslått, og 4 % ble avvist.

I 130 saker ble erstatningen og/eller oppreisningen nedsatt eller bortfalt helt, tilsvarende 23 %. Dette er tilnærmet den samme prosentandelen som i 2008.

2.2.3 Utbetalt erstatning/oppreisning

Innvilget erstatning/oppreisning i vedtak fattet av Statens sivilrettsforvaltning i 2009 utgjorde kr 7 646 035. I 2008 ble det utbetalt kr 20 132 860 etter vedtak fra Statens sivilrettsforvaltning. Her utgjorde kr 15 000 000 erstatning i Fritz Moen - saken. Dersom man ser bort fra utbetalingen i denne særskilte enkeltsaken, finner vi at det er en økning i utbetalingen etter vedtak fra Statens sivilrettsforvaltning. Dette kan i noen grad ha sammenheng med at det er behandlet enkelte større saker, herunder gjenåpningssaker, i tillegg til at innvilgelsesprosenten er noe høyere.

Tabell 2.5 Fordeling – erstatningsposter (SRF vedtak)

Erstatningsposter	2009		2008		08-09
	Antall:	Sum kr:	Antall	Sum kr:	% endring i innvilg. grunnlag
Strprl § 444	45	1 538 221	46	4 450 730	-2
Strprl § 445	0	0	0	0	-
Strprl § 447, 1. ledd	259	2 529 492	234	2 031 304	11
Strprl § 447, 2. ledd	33	711 200	30	625 000	10
forskr § 4	2	34 013	6	7 675	-67
Strprl § 447, 3. ledd	4	2 650 000	3	12 800 000	33
Strprl § 448	14	183 109	13	218 151	8
Sum innvilget i kroner		7 646 035		20 132 860	

I tillegg til ovennevnte er det i 2009 tilkjent kr 6 354 950 i forbindelse med domstolsbehandling og utenrettslig forlik.

Det er totalt registrert utbetalt kr 14 000 985. Det er noe differanse mellom denne oversikten over årlig totalt utbetalt beløp og hva som er registrert utbetalt over statsregnskapet kapittel 471, post 72. Statsregnskapet viser at for perioden 01.01.09 – 31.12.09 ble kr 14 843 430 utbetalt de ulike erstatningsberettigede. Differansen skyldes tidsforløpet fra vedtak er fattet til utbetaling rent faktisk foretas.

Tabell 2.6 Beløpsdifferensiering av innvilgede saker

Beløpsdifferensiering	Antall innvilget	% fordeling
kr 1 - 5 000	152	49
kr 5 001 - 10 000	51	17
kr 10 001 - 20 000	46	15
kr 20 001 - 50 000	40	13
kr 50 001 - 100 000	11	4
kr 100 001 - 1 000 000	8	3
> kr 1 000 000	1	0
Totalt	309	≈100

I om lag 94 % av de ferdighandlede sakene har utbetalingen vært på kr 50 000 eller mindre og i 49 % av sakene på kr 5 000 eller mindre.

2.2.4 Saksbehandlingstid

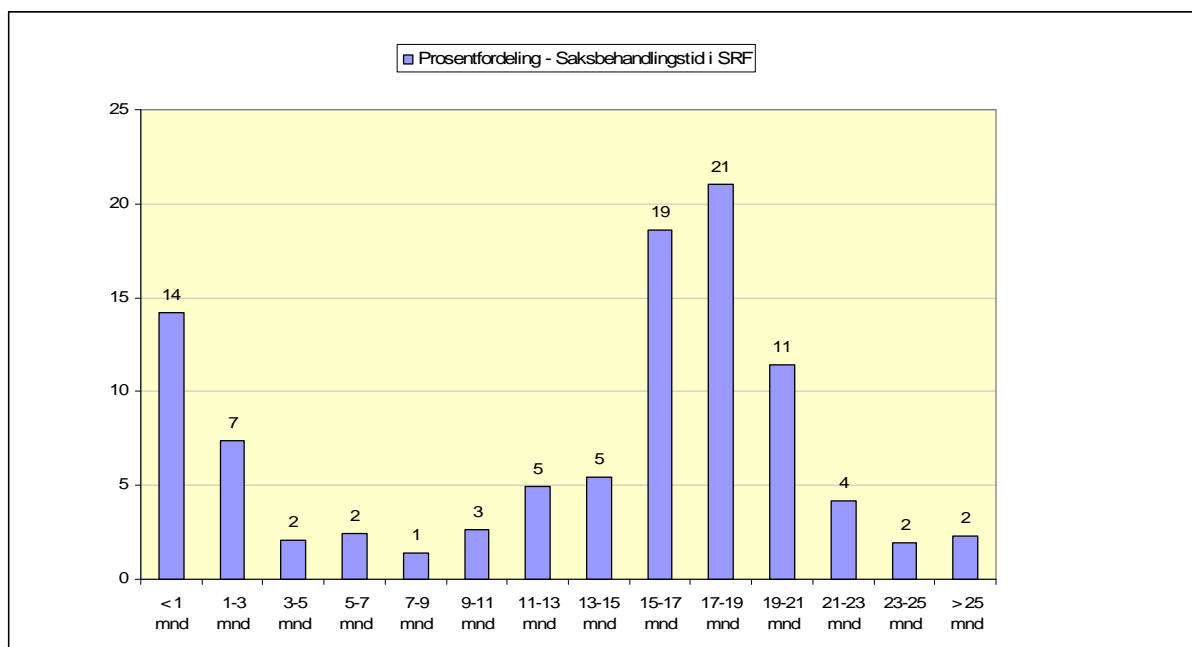
Tildelingsbrevets mål for saksbehandlingstiden er 18 måneder, politiets saksbehandlingstid inkludert. Nedenfor gis en nærmere redegjørelse for saksbehandlingstiden i Statens sivilrettsforvaltning og politiet.

Statens sivilrettsforvaltning

Statens sivilrettsforvaltning har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 13 måneder, en nedgang fra 2008 hvor gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 14 måneder.

Om lag 21 % av de behandlede sakene i 2009 har vært behandlet innen 3 måneder. Det bemerkes imidlertid at 40 % av de behandlede sakene har en saksbehandlingstid på mer enn 17 måneder. Det vises til figur 2.1.

Figur 2.1 Saksbehandlingstid i Statens sivilrettsforvaltning 2009

Politiet

Krav om erstatning etter strafforfølgning skal fremsettes for det politidistrikt som har etterforsket saken. Tabell 2.7 gir oversikt over hvilke politidistrikt Statens sivilrettsforvaltning mottok uttalelser fra i de sakene som ble ferdigbehandlet i 2009, samt gjennomsnittlig saksbehandlingstid i det enkelte politidistrikt. Som det fremgår av tabellen behandlet Statens sivilrettsforvaltning flest saker fra Oslo politidistrikt. Deretter følger Vestfold og Hordaland.

Tabell 2.7 Antall saker behandlet og gjennomsnittlig saksbehandlingstid for det enkelte politidistrikt

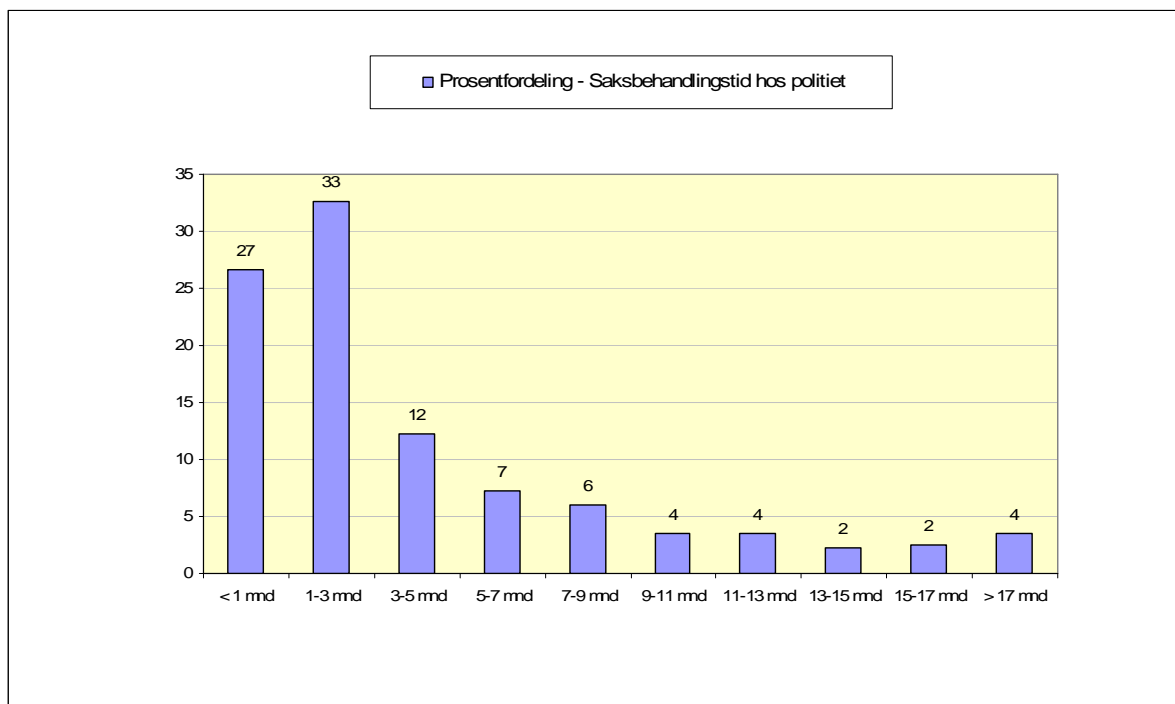
	2009		2008		Differanse 08-09	
	Antall saker	Gj.snitt. saksbeh.tid	Antall saker	Gj.snitt. saksbeh.tid ²	Antall saker	Gj.snitt. saksbeh.tid
Agder	42	3,6 mnd	46	4,4 mnd	-4	-0,8 mnd
Asker og Bærum	22	4,0 mnd	14	4,0 mnd	8	0,0 mnd
Follo	15	5,0 mnd	15	6,8 mnd	0	-1,8 mnd
Gudbrandsdal	3	1,5 mnd	0	-	3	1,5 mnd
Haugal. og Sunnhord.	10	2,1 mnd	8 ³	2,0 mnd	2	0,1 mnd
Hedmark	6	8,1 mnd	7	2,0 mnd	-1	6,1 mnd
Helgeland	8	3,7 mnd	6	9,3 mnd	2	-5,6 mnd
Hordaland	50	3,0 mnd	45	6,7 mnd	5	-3,7 mnd
Kripos	2	1,3 mnd	2	16,5 mnd	0	-15,2 mnd
Midtre Hålogaland	7	4,4 mnd	13	3,3 mnd	-6	1,1 mnd
Nordmøre og Romsdal	6	6,0 mnd	3	2,0 mnd	3	4,0 mnd
Nordre Buskerud	1	12 mnd	3	-	-2	-
Nord-Trøndelag	7	4,1 mnd	7	7,0 mnd	0	-2,9 mnd
Oslo	127	5,7 mnd	135	5,6 mnd	-8	0,1 mnd
Rogaland	23	2,5 mnd	35	5,5 mnd	-12	-3,0 mnd
Romerike	13	5,5 mnd	15	2,4 mnd	-2	3,1 mnd
Salten	5	3,2 mnd	7	5,5 mnd	-2	-2,3 mnd
Spesialenheten for p.s.	0	-	0	-	0	-
Sogn- og Fjordane	11	2,5 mnd	5	8,0 mnd	6	-5,5 mnd
Sunnmøre	4	3,6 mnd	9	7,3 mnd	-5	-3,7 mnd
Søndre Buskerud	21	8,3 mnd	15	6,7 mnd	6	1,6 mnd
Sør-Trøndelag	13	6,8 mnd	9	0,5 mnd	4	6,3 mnd
Telemark	18	6,9 mnd	21	7,9 mnd	-3	-1,0 mnd
Troms	14	4,1 mnd	9	3,0 mnd	5	1,1 mnd
Vestfinnmark	6	3,8 mnd	7	8,0 mnd	-1	-4,2 mnd
Vestfold	87	3,3 mnd	59	6,7 mnd	28	-3,4 mnd
Vestoppland	7	3,9 mnd	5	16,5 mnd	2	-12,6 mnd
Økokrim	3	6,7 mnd	2	4,0 mnd	1	2,7 mnd
Østfinnmark	10	6,0 mnd	1	4,0 mnd	9	2,0 mnd
Østfold	29	6,0 mnd	34	6,6 mnd	-5	-0,6 mnd
Totalt	570		537			

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid hos politiet for de behandlede sakene var i 2009 på 4,5 måneder. Statistikk for gjennomsnittelig saksbehandlingstid hos politiet er først registrert fra og med annet halvår 2008. Denne viser en saksbehandlingstid på gjennomsnittlig 5,5 måneder for de behandlede sakene annet halvår, hvilket tilsier en reduksjon av saksbehandlingstiden i politiet. Som tabellen også viser varierer saksbehandlingstiden mellom de ulike politidistrikt.

² Gjennomsnittelig saksbehandlingstid pr politidistrikt for 2008 baserer seg utelukkende på tall fra 2. halvår 2008.

³ Inkluderer 4 saker som i 2008 var registrert på Sunnhordaland alene.

Figur 2.2 Saksbehandlingstid hos politiet 2009**Total saksbehandlingstid – Statens sivilrettsforvaltning og politiet**

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid totalt utgjør således 17,5 måneder. Dette er en nedgang fra 2008 på om lag 2 måneder.

Et ikke ubetydelig antall av sakene behandlet i 2009 har likevel en saksbehandlingstid som går utover tildelingsbrevets mål om 18 måneder. Saksbehandlingstiden skyldes at det over tid har vært en større inngang av saker enn Statens sivilrettsforvaltning har klart å behandle, og må også ses i sammenheng med at om lag 30 % av sakene må prioriteres i Statens sivilrettsforvaltning som følge av lang saksbehandlingstid i politiet.

2.2.5 Forholdet til søkers krav og politiets uttalelser

Av de 570 ferdigbehandlede sakene i 2009 fattet Statens sivilrettsforvaltning vedtak i tråd med søkers krav i 18 % av sakene. Vedtaket avvek fra kravet i 82 % av sakene.

Videre var vedtakene i 61 % av sakene i tråd med politiets uttalelse, mens det avvek i 39 % av sakene. Dette er omtrent den samme fordelingen som i 2008.

Tabell 2.8 Vedtaksresultat i forhold til søkers krav og politiets uttalelser

Søkers krav	Antall:	i %
I tråd med	105	18
Avvikende	465	82
Totalt	570	100

Politiets uttalelse	Antall:	i %
I tråd med	348	61
Avvikende	222	39
Totalt	570	100

Avviket fra søkers krav kan synes høyt. Imidlertid må det her bemerkes at kravstiller sjeldent tar stilling til om det foreligger grunnlag for nedsettelse eller bortfall av erstatningen. Statens sivilrettsforvaltning fant at det var grunnlag for nedsettelse eller bortfall av erstatningen i 23 % av de ferdigbehandlede sakene.

I 39 % av sakene som ble behandlet i 2009 avvek vår avgjørelse fra politiets uttalelse, hvilket er på nivå med 2008. Avviket fra politiets uttalelse kan relatere seg til spørsmålet om erstatning bør innvilges og/eller størrelsen på eventuell erstatning. Erfaring viser at det tidvis er noe usikkerhet knyttet til hva politiets uttalelser bør inneholde. I dialog med politi- og påtalemyndighet er det iverksatt tiltak som kan medvirke til mer effektiv saksbehandling i politiet, og et jevnere nivå på uttalelsene. Herunder har Statens sivilrettsforvaltning utarbeidet og presentert for POD en påtegningsmal med veileder til bruk i politiets saksbehandlingssystem. Statens sivilrettsforvaltning har for øvrig holdt foredrag for ett politidistrikt om saksfeltet. Statens sivilrettsforvaltning er positiv til slik foredragsvirksomhet, så langt ressursene tillater det.

2.2.6 Saker for retten

I 2009 mottok Statens sivilrettsforvaltning totalt ti stevninger, og det forelå elleve domstolsavgjørelser. Fire av de elleve sakene som har vært for retten i 2009, er anket til høyere rettsinstans og er derfor ikke rettskraftige. En av disse sakene er anket av staten og tre er anket av motparten. Av de rettskraftige avgjørelsene ble fire saker behandlet for tingretten, to saker behandlet for lagmannsretten, mens en sak ble behandlet i Høyesterett.

Av disse ble staten frifunnet i fire saker og delvis frifunnet i to. Med delvis frifunnet menes her at retten har hatt samme bedømmelse av om vilkårene for hvorvidt erstatning/oppreisning er tilstede, men retten har hatt et annet syn på spørsmålet om i hvilken utstrekning erstatningen/oppreisningen skal reduseres.

Staten har ikke fått rettens medhold i fem av sakene. Med dette menes her at retten har hatt en annen bedømmelse av om erstatning er berettiget og erstatningens størrelse. Saken for Høyesterett (Rt 2009/1195) gjaldt sentrale spørsmål for behandlingen av sakene, og har bidratt til avklaring av viktige rettslige spørsmål på rettsområdet. To av sakene omhandlet erstatningsrettslige spørsmål knyttet til gjenåpning av straffesaker hvor den domfelte ble frifunnet. Sakene ble behandlet i lagmannsretten. Tre saker ble avgjort ved utenrettslig forlik. For øvrig vises det nærmere til tabell 2.11.

Saker for domstolene føres av Regjeringsadvokaten som prosessfullmektig. Statens sivilrettsforvaltning ivaretar statens interesser etter delegasjon fra Justisdepartementet. Statens sivilrettsforvaltning arbeid i sakene består i utarbeidelse av blant annet utkast til

tilsvar og prosesskriv, samt deltakelse under hovedforhandling og vurdering av ankespørsmålet. Arbeidet knyttet til søksmål er gjennomgående ressurskrevende.

Tabell 2.9 Saker for retten

	Stevninger mottatt	Saker avgjort i retten	Frifunnet	Delvis frifunnet	Tap	Forlik	Rettsmekling
2009	10	11	4	2	5	3	
2008	11	16	6	7	3		
2007	8	4	3	1	1	2	
2006	9	12	8	3			1
2004/05	17	3	2		1		

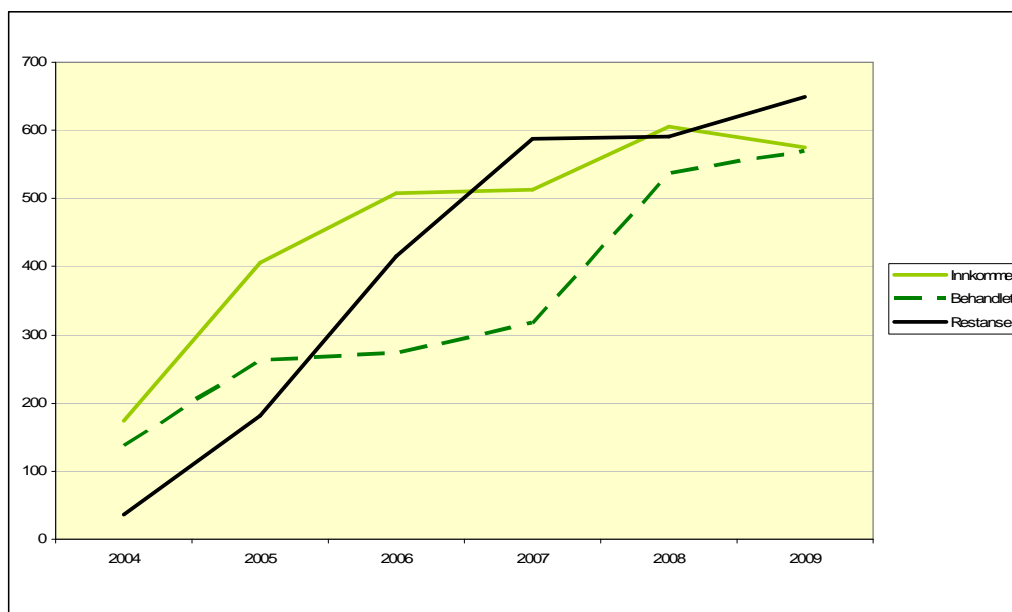
2.2.7 Historisk utvikling

Tabell 2.10 og figur 2.3 gir en samlet oversikt over utvikling på området erstatning etter strafforfølgning fra 2004 til og med 2009.

Tabell 2.10 Samlet oversikt 2004 – 2009

År	Inn	Behandlet	Restanse	Utbetalt beløp kap. 471, post 72	Innvilget	Avslag	Avvist
2009	574	570	650	14 843 430	309 (54 %)	241 (42 %)	20 (4 %)
2008	606	537	592	20 247 602	276 (51 %)	241 (45 %)	20 (4 %)
2007	513	317	587	7 420 896	187 (59 %)	122 (38 %)	8 (3 %)
2006	507	272	416	9 380 110	197 (72 %)	74 (27 %)	1 (≈0 %)
2005	407	263	181	11 614 067	178 (68 %)	85 (32 %)	
2004	174	137	37	9 257 578			

Figur 2.3 Utviklingstrekk 2004-2009

Som det fremgår av tabellen og figuren over, har antall saker innkommet og antall saker behandlet økt betydelig. Med unntak av 2009, har det innkommet et større antall krav pr år enn det Statens sivilrettsforvaltning har hatt kapasitet til å behandle.

2.3 Utvikling 2010

Utfordringene for fagfeltet er, som det fremgår foran, særlig knyttet til restansesituasjonen og derved saksbehandlingstiden. Statens sivilrettsforvaltning vil fortsatt prioritere tiltak som bidrar til å redusere denne. Saksbehandlingen i sakene skjer i flere ledd, hvor politiet mottar kravene og avgir uttalelse før oversendelse til Statens sivilrettsforvaltning. Politiets arbeid med sakene er således sentralt for å få kvalitativt gode avgjørelser. Også i et ressursperspektiv er tiltak opp mot politiet som saksforberedende organ svært viktig. Statens sivilrettsforvaltning ser det som en prioritert oppgave å følge opp det iverksatte arbeidet overfor politiet. Den tidligere nevnte påtegningsmal og veileder for politiets BL-system som Statens sivilrettsforvaltning har utarbeidet vil formodentlig bli implementert i systemet første halvår 2010. Statens sivilrettsforvaltning vil også ellers tilstrebe å delta i ulike utviklingstiltak i den grad ressursituasjonen gir rom for dette.

Inngangen av saker har steget jevnt siden saksfeltet ble lagt til Statens sivilrettsforvaltning i 2004. Den marginale nedgangen i 2009 gir neppe grunnlag for å konstatere noen tendens. Utviklingen i saksbehandlingstiden påvirkes av flere faktorer. Inngangen av saker på rettsfeltet, men også på virksomhetens øvrige fagområder, er sentralt. Det er grunn til å anta at økte ressurser i politiet vil medføre økt saksinngang på rettsfeltet. Økningen i antall ferdigbehandlede saker de siste rapporteringsperiodene kan gi grunnlag for å anta et økt antall saker for retten. I et ressursperspektiv vil utfordringene på feltet i tilfelle øke.

3. FRI RETTSHJELP

Formålet med retthjelpsordningen er å yte juridisk bistand til personer som ikke selv har økonomisk evne til å dekke utgifter til slik bistand. Ordningen er regulert i lov om fri rettshjelp av 13. juni 1980 (rettshjelpsloven) og i forskrift om fri rettshjelp av 12. desember 2005 (rettshjelpsforskriften) Det er også gitt omfattende informasjon om ordningen i Justisdepartementets rundskriv G-12/05. Nærmere bestemmelser om honorering til advokater m.fl etter faste satser (stykkprisforskriften av 12.12.2005), er gitt i Justisdepartementets rundskriv G-13/05.

Fri rettshjelp ytes enten som fritt rettsråd eller fri sakførsel. Som hovedregel ytes bistand kun til fysiske personer.

Statens sivilrettsforvaltning behandler klager over avgjørelser som treffes av Fylkesmennene og Fylkesnemndene i saker om fri rettshjelp. Anke over domstolenes avgjørelser av søknader om fri sakførsel avgjøres av overordnet domstol. Statens sivilrettsforvaltning behandler også klager etter salærforskriften, samt søknader om ettergivelse av saksomkostninger etter kgl. res. av 18.03.88.

3.1 Fri rettshjelp – virksomheten 2009

Daglig besvarer Statens sivilrettsforvaltning et stort antall henvendelser vedrørende retthjelpsordningen, forståelsen av regelverket om fri rettshjelp, salær og stykkprisgodtgjøring. Henvendelsene kommer fra advokater, privatpersoner og offentlige instanser som anvender regelverket, slik som Fylkesmenn, domstoler og Fylkesnemnder.

Det er holdt løpende kontakt og månedlige fagmøter med Sivilavdelingen i Justisdepartementet. På disse møtene tas det opp faglige spørsmål innen rettshjelp og salær.

Statens sivilrettsforvaltning har bidratt til oppdatering av Justisdepartementets rundskriv på retthjelpsfeltet, og har i den forbindelse kommet med forslag om behov for endringer i stykkprisforskriften og salærforskriften

Statens sivilrettsforvaltning avviklet høsten 2009 det årlige seminaret med samtlige Fylkesmannsembeter. Hovedtema på seminaret var rettshjelp i utlendingssaker. På disse samlingene får Statens sivilrettsforvaltning nyttige tilbakemeldinger fra embetene om forståelsen av regelverket og avklaringer av viktige problemstillinger. For den faglige utviklingen er det derfor viktig å avholde et slikt årlig seminar.

Statens sivilrettsforvaltning har deltatt på et møte i Utenriksdepartementet, hvor Justisdepartementet og Fylkesmannen i Oslo og Akershus også deltok. Tema for møtet var informasjon i forbindelse med rettshjelp til personer i utlandet, herunder også til personer som er involvert i straffbare handlinger i utlandet. Det er nå utarbeidet et informasjonsskriv om dette, slik at ambassadene innehar relevant informasjon som kan gis til personer som ønsker informasjon om rettshjelp i utlandet.

Statens sivilrettsforvaltning har i regi av UDI holdt faglig innlegg om rettshjelp for advokater som var nye på advokatvaktordningen.

Videre har Statens sivilrettsforvaltning deltatt på et møte hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus, hvor vi ble informert om hvordan rettshjelpssøknader behandles elektronisk (BEST-prosjektet). Statens sivilrettsforvaltning har også deltatt på et seminar i regi av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane for alle Fylkesmannsembetene. Tema på seminaret var tilbakemeldinger i forhold til BEST-prosjektet.

Videre har Statens sivilrettsforvaltning avholdt halvårlige møter med Fylkesmannen i Oslo og Akershus. På disse møtene drøftes særlig spørsmål i relasjon til rettshjelp i utlandet.

På vegne av Justisdepartementet fører Statens sivilrettsforvaltning kontroll med Fylkesmannsembetenes og Fylkesnemndenes innrapportering av statistikk vedrørende praktiseringen av regelverket.

Særlige rettshjelpstiltak

Statens sivilrettsforvaltning har avholdt to informasjonsmøter for Juridisk Rådgivning for kvinner (JURK) i Statens sivilrettsforvaltnings lokaler, hvor det blant annet ble informert om rettshjelpsordningen generelt.

På vegne av Justisdepartementet fører Statens sivilrettsforvaltning kontroll med de særlige rettshjelpstiltakene som mottar tilskudd fra kapittel 470 post 72.

3.2 Resultater 2009

Pr 31.12.08 hadde Statens sivilrettsforvaltning, en restanse på 31 rettshjelpssaker.

I 2009 mottok Statens sivilrettsforvaltning 571 saker om fri rettshjelp. Samlet har Statens sivilrettsforvaltning samme år behandlet 586 saker på rettshjelpsfeltet. Pr 31.12.09 hadde Statens sivilrettsforvaltning en restanse på 42 saker.

Det har vært noe nedgang både i sakstilfang og i antall saker behandlet i forhold til 2008, jf. tabellen under.

Tabell 3.1 Antall saker innkommet – behandlet - restanse

	2009	2008	% endring fra 08-09
Innkomet	571	598	-5
Behandlet	586	669 ⁴	-12
Restanse⁵	42	31	35

Av de behandlede sakene i 2009 utgjorde 364 saker fritt rettsråd, 103 saker fri sakførsel, 15 saker fylkesnemndssak, 13 saker søknad om ettergivelse av saksomkostninger til det offentlige, 32 omgjøringsbegjæringer og 59 generelle henvendelser.

---

⁴ I årsrapport for 2008 var antall omgjøringsbegjæringer og generelle henvendelser ikke inkludert i antall saker behandlet.

⁵ Inkonsistens i restansetall, jf kapittel 1.

Tabell 3.2 Saker behandlet fordelt på type rettshjelpsytelse

	2009		2008		08-09
	Søknader behandlet	% fordeling	Søknader behandlet	% fordeling	% endring
Fritt rettsråd	364	62	412	62	-12
Fri sakførsel	103	18	151	23	-32
Fylkesnemndssak	15	3	- ⁶	0	-
Saksomkostninger	13	2	13	2	0
Omgjøringsbegjæringer	32	5	39	6	-18
Generelle henvendelser	59	10	54	8	9
Totalt	586	100	669	100	-12

Tabell 3.3 Prosentvis fordeling av kjønn/gruppe fordelt på sakstype

	2009			2008		
	Fritt rettsråd	Fri sakførsel	Saksomkostn.	Fritt rettsråd	Fri sakførsel	Saksomkostn.
Kvinner	55 %	37 %	62 %	50 %	39 %	31 %
Menn	42 %	59 %	38 %	47 %	58 %	69 %
Flere klagere	3 %	4 %	0 %	3 %	3 %	0 %
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Det ser ut til å være en tendens til at det er en noe høyere andel kvinner enn menn som klager over avslag på søknad om fritt rettsråd. For søknader om fri sakførsel er tendensen motsatt.

Statens sivilrettsforvaltning omgjorde 11,5 % av klagen i saker om fritt rettsråd, og 1 % av klagen i saker om fri sakførsel. For 2008 omgjorde Statens sivilrettsforvaltning 7 % av sakene om fritt rettsråd, og 7 % av sakene om fri sakførsel. Når det gjelder fritt rettsråd, antas denne økningen hovedsaklig å skyldes at advokatene har fått et mer bevisst forhold til hvilke type klager som kan føre frem. Tidligere mottok vi svært mange klager som gjaldt avslag etter den subsidiære bestemmelsen i rettshjelpsloven § 5, samt avslag på søknad om dispensasjon fra de økonomiske vilkårene. Denne type klager er ikke så ofte forekommende lenger. Når det gjelder fri sakførsel, skyldes den lave omgjøringsprosenten hovedsaklig at Statens sivilrettsforvaltning kun behandler uprioriterte saker hvor adgangen til å innvilge fri sakførsel etter regelverket er svært restriktiv. Dette i motsetning til fritt rettsrådsaker, hvor Statens sivilrettsforvaltning behandler både prioriterte og uprioriterte saker, og hvor vilkårene for å innvilges fritt rettsråd er lempeligere. Følgelig er omgjøringsprosenten for fri sakførsel lavere enn for fritt rettsråd.

Videre ble 46 % av søknadene om ettergivelse av saksomkostninger til det offentlige innvilget.

⁶ Fylkesnemndssaker ble i 2008 registrert som fri sakførsel.

Statens sivilrettsforvaltning omgjorde tre egne vedtak på grunnlag av omgjøringsbegjæringer.

Tabell 3.4 Resultat av klagebehandling

	Klagebehandling ⁷		% Omgjort
	Medhold	Stadfestelse	
Fritt rettsråd	42	322	11,5 %
Fri sakførsel	1	102	1 %
Saksomkostninger ⁸	6	7	46 %
Omgj. egne vedtak	3	29	9 %

Saksbehandlingstiden har vært fra 4 til 8 uker. I saker hvor det har vært nødvendig å innhente ytterligere dokumentasjon eller uttalelser, har det påløpt ytterligere saksbehandlingstid.

Tabell 3.5 Saker behandlet (fritt rettsråd/fri sakførsel) fordelt på fylkesmannsembetene

Fylkesmann	Antall saker	% fordeling
Aust-Agder	20	4
Buskerud	15	3
Finmark	12	3
Hedmark	15	3
Hordaland	34	7
Møre og Romsdal	11	2
Nordland	19	4
Nord-Trøndelag	6	1
Oppland	11	2
Oslo og Akershus	139	30
Rogaland	33	7
Sogn og Fjordane	11	2
Sør-Trøndelag	33	7
Telemark	15	3
Troms	15	3
Vest-Agder	21	4
Vestfold	35	7
Østfold	22	5
	467	100

Antall klagesaker som innkommer fra de forskjellige Fylkesmannsembetene varierer til dels betydelig. Dette antas å ha sammenheng med embetenes størrelse og antall søknader som innkommer til det enkelte embetet.

3.3 Utvikling 2010

Antall innkomne saker har gått ned fra 598 saker i 2008 til 571 i 2009. Det forventes at saksinnngangen vil forbli relativt uendret i 2010.

⁷ Det foreligger ikke tall for resultat av klagebehandling for fylkesnemndssaker for 1. halvår 2009. For 2. halvår 2009 ble tre fylkesnemndssaker behandlet, hvorav alle ble stadfestet.

⁸ for saksomkostninger gjelder dette antall saker innvilget og avslått, samt innvilgelsesprosent

Statens sivilrettsforvaltning vil fortsette å bistå Justisdepartementet med oppfølging av rettshjelpsmeldingen, herunder i forhold til arbeidet med innføring av en førstelinjetjeneste.

Vi tar sikte på å styrke vår kompetanse innenfor barnevernsrett, ettersom vi har mange saker på dette feltet.

Videre tar Statens sivilrettsforvaltning sikte på å avholde tilsvarende informasjonsmøter med JussBuss som det vi regelmessig har hatt med JURK, hvor Statens sivilrettsforvaltning blant annet informerer om rettshjepsordningen.

Statens sivilrettsforvaltning vil avholde den årlige samlingen med samtlige Fylkesmannsembeter samt halvårlige møter med Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

4. STADFESTELSE AV TESTAMENTER

Det følger av lov om arv m.m. av 3. mars 1972 nr 5 (arveloven) at et testamente i enkelte tilfeller bare er gyldig når det er stadfestet av Kongen. Kongens kompetanse ble ved kgl. res. av 23. juni 1972 overført til Justisdepartementet. Den 01.01.07 ble Justisdepartementets kompetanse til å stadfeste testamenter etter arveloven § 33, § 34, § 48 og § 73 delegert videre til Statens sivilrettsforvaltning. Justisdepartementet er klageorgan over Statens sivilrettsforvaltnings avgjørelser.

4.1 Stadfestelse av testamenter – virksomheten 2009

Statens sivilrettsforvaltning besvarer muntlige henvendelser fra publikum og andre instanser om stadfestelse av testamenter.

4.2 Resultater 2009

Statens sivilrettsforvaltning har i 2009 ferdigbehandlet to søknader om stadfestelse av testament. Den ene søknaden ble avvist, mens det i den andre saken ble gitt stadfestelse. Begge søkere var menn. Videre har Statens sivilrettsforvaltning besvart en generell henvendelse.

Tabell 4.1 Antall saker innkommet – behandlet - restanse

	2009		2008	
	Søknader	Generelle saker	Søknader	Generelle saker
Innkommet	1	1	5	0
Behandlet	2	1	6	0
Restanse	0	0	1	0

Tabell 4.2 Resultat av behandlede saker

	2009	2008
Stadfestet	1	4
Avslått	0	2
Avvist	1	0

Saksbehandlingstiden pr sak fra søknaden kom inn til vedtak forelå, har vært 3-4 uker.

Pr 31.12.09 hadde Statens sivilrettsforvaltning ingen saker i restanse.

4.3 Utvikling 2010

Det er forventet uendret saksinnangang for 2010.

5. TOMTEFESTE

Statens sivilrettsforvaltning behandler klager over Fylkesmennenes vedtak vedrørende oppreisning ved oversitting av frist for å kreve innløsning eller forlengelse av festeforhold, jf. tomtefesteloven § 36. Statens sivilrettsforvaltning behandler videre klager over Fylkesmennenes vedtak vedrørende hva som skal følge med ved innløsning av punktfeste og i område der det er festet bort tomter til fritidshus etter en samlet plan, jf. tomtefesteloven § 37 tredje ledd, jf. tomtefesteforskriften § 5.

5.1 Tomtefeste – virksomheten 2009

Statens sivilrettsforvaltning har hatt jevnlig kontakt med Fylkesmennene om praksis i saker om fristoppreisning og hva som skal følge med ved innløsning av tomtefesteforhold. Statens sivilrettsforvaltning har løpende besvart muntlige henvendelser om fristoppreisning og innløsnings spørsmål i tomtefesteforhold fra publikum og andre instanser.

5.2 Resultater 2009

Statens sivilrettsforvaltning har i 2009 behandlet tre klager over Fylkesmennenes vedtak om oppreisning for oversitting av fristen for å kreve innløsning av festetomter.

Tabell 5.1 Antall saker innkommet – behandlet – restanse

	2009		2008	
	Klagesaker	Generelle henvendelser	Klagesaker	Generelle henvendelser
Innkomet	2	1	2	2
Behandlet	3	1	3	2
Restanse	0	0	1 ⁹	0

I en sak ble Fylkesmannens vedtak stadfestet, og i to saker ble Fylkesmannens vedtak omgjort. Vi mottok og besvarte en generell henvendelse på fagfeltet i 2009.

Tabell 5.2 Resultat av behandlede saker

Resultat klagesaker:	2009	2008
Stadfestet	1	2
Omgjort	2	1

Saksbehandlingstid per sak fra klagen kom inn til vedtak forelå, har vært mellom fire til seks uker.

Det bemerkes at det ikke er mulig å føre statistikk på om søker, dvs. fester, er kvinne eller mann. Dette skyldes at det som hovedregel er flere personer som sammen har hjemmel til en festetomt. Svært ofte har ektefeller hjemmel til en festetomt sammen.

Pr 31.12.09 hadde Statens sivilrettsforvaltning ingen saker i restanse.

⁹ Restansen for 2008 er justert fra 0 til 1 som følge av feil i tidligere tallmateriale.

5.3 Utvikling 2010

Det er forventet uendret saksinnangang

6. RETTFERDSVEDERLAG

Rettfærdsvederlagsordningen er Stortingets vederlagsordning. Etter denne kan enkeltpersoner som er kommet særlig uheldig ut og som er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger, søke om en skjønsmessig kompensasjon av staten. Sakene avgjøres av Utvalget for rettfærdsvederlag, som er Stortingets organ. Det er i dag tre utvalg i arbeid. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalgene.

Erstatningsordningen het tidligere "Stortingets billighetserstatningsordning". Stortinget besluttet ved vedtagelse av St.prp. nr. 12 (2008-2009) at ordningen fra 01.01.09 heter "Stortingets rettfærdsvederlagsordning".

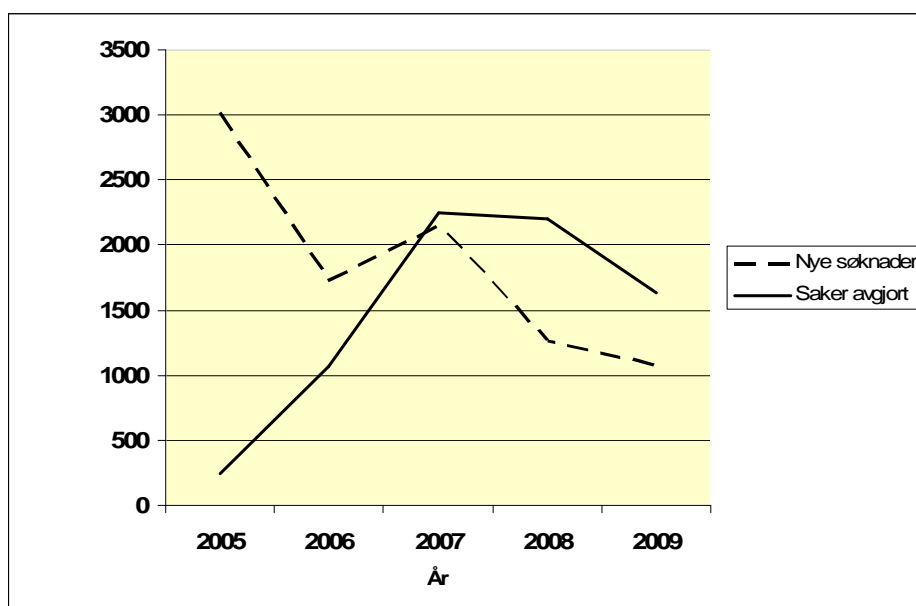
Den alminnelige rettfærdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 65 (2006-2007) og Innst. S. nr. 262 (2006-2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn, romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St.meld.nr. 44 (2003-2004) og Innst. S. nr. 152 (2004-2005). Stortinget har videre vedtatt særordning for barn i barnehjem og fosterhjem før 1980, samt tidligere elever ved spesialskoler for barn med atferdsvansker, se St.meld. nr. 24 (2004-2005) og Innst. S. nr. 217 (2004-2005).

6.1 Rettfærdsvederlag – virksomheten 2009

Det har også i 2009 vært stor aktivitet og høy produksjon på fagområdet både i Statens sivilrettsforvaltning og i utvalgene for rettfærdsvederlag. De tre utvalgene har til sammen holdt 31 møter der 1 673 saker er avgjort, hvilket er om lag 24 % lavere enn rekordårene 2008 og 2007. Når man legger til saker som er avvist fra realitetsbehandling og saker som er avsluttet som følge av at søker er død, er antallet ferdigbehandlede saker 1 820 for året 2009, se mer under pkt. 6.2.2.

Inngangen av nye søknader var 1 076, som er en nedgang på 15 % fra 2008.

Figur 6.1 Oversikt over saker innkommet og avgjort i perioden 2005 - 2009

6.1.1 Enhetlig praksis

Det har gjennom hele 2009 vært tre utvalg i arbeid med rettferdsvederlagsordningen. Dette innebærer en stor utfordring i forhold til å sikre ensartet praksis. Det har derfor vært særlig fokus rettet mot likebehandling. I den forbindelse har det vært holdt to samordningsmøter i 2009 der alle tre utvalgene var representert i tillegg til Statens sivilrettsforvaltning. Videre er det utarbeidet interne praksisnotater innen flere sakstyper på dette fagområdet. Det er i tillegg etablert presedensarkiv for intern bruk.

6.1.2 Samarbeidet med utvalgene og faginstanser

Statens sivilrettsforvaltning ser det svært nyttig å videreføre det nære og gode samarbeidet som er utviklet mellom utvalgsledelsen og forberedende instanser. I etterkant at utvalgets møter holdes det regelmessig møte der utvalgsledelsen, de berørte faginstanser og vi får avklart faglige og praktiske spørsmål. Saker av prinsipiell betydning blir særlig omtalt.

I tillegg har Statens sivilrettsforvaltning mot årets slutt arrangert fellesmøte for de fire faginstansene som har flest saker til forberedende saksbehandling: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet og NAV Drift og utvikling. Her ble det tatt opp og diskutert ulike temaer som er av felles interesse i arbeidet med dette saksområdet. Det er en felles oppfatning at slike møter er et godt bidrag til arbeidet med å sikre likebehandling av likeartede saksforhold. Statens sivilrettsforvaltning vil derfor arrangere slike fellesmøter årlig.

6.1.3 Dialog med interesseorganisasjoner mv. - informasjonsarbeid

Statens sivilrettsforvaltning vektlegger en god dialog med interesseorganisasjoner og andre grupper som bistår søkere og formidler informasjon om rettferdsvederlagsordningen til disse.

Statens sivilrettsforvaltning har i 2009 videreført praksisen med halvårlige samarbeidsmøter med Stiftelsen Rettferd for taperne, der også enkelte faginstanser deltar. Stiftelsen representerer et stort antall søkere av rettferdsvederlag. I våre kontaktmøter belyses generelle spørsmål til ordningen og vi diskuterer praktiske løsninger i forhold til arbeidet med å fremsette søknader. Møtene gir oss nyttig informasjon om forhold som Stiftelsen arbeider med og som opptar deres medlemmer, og bidrar til at søknadene er godt utarbeidet slik at videre saksgang blir effektiv. Møtene medvirker også til at riktig informasjon om ordningen formidles til Stiftelsen, som dermed gir oppdatert informasjon videre til sine medlemmer.

Som tidligere, har vi også i 2009 holdt informasjonsmøter om våre ulike fagfelt for saksbehandlere i studentvirksomhetene JURK og Juss-Buss. Slike informasjonsmøter vil i fremtiden bli arrangert halvårlig, som er frekvensen for utskifting av saksbehandlere i studentvirksomhetene.

Statens sivilrettsforvaltning har videre hatt møte med styret i Foreningen Tapt Skolegang. Det ble på møtet klargjort hvilke vilkår som gjelder for å nå frem etter særordningen som omfatter utdanningskadelidende samer og kvener.

Statens sivilrettsforvaltning har også ledet en workshop om rettferdsvederlag til voldsofre.

6.1.4 Utvalget for rettfærdsvederlag – årsrapport for 2008

Stortinget har ved vedtakelsen av Innst. S. nr. 107 (2008-2009) besluttet at utvalgene for rettfærdsvederlag heretter selv orienterer Stortinget om utvalgets arbeid. Rapporteringen skjer ved at Statens sivilrettsforvaltning utarbeidet utkast til årsrapport på vegne av utvalgene. Statens sivilrettsforvaltning har følgelig utarbeidet årsrapport for utvalgenes virksomhet i 2008. Årsrapporten er uten vesentlige merknader behandlet av Stortinget 03.12.09 ved vedtakelsen av Innst. 63 S (2009–2010).

6.2 Resultater 2009

6.2.1 Saksinngang

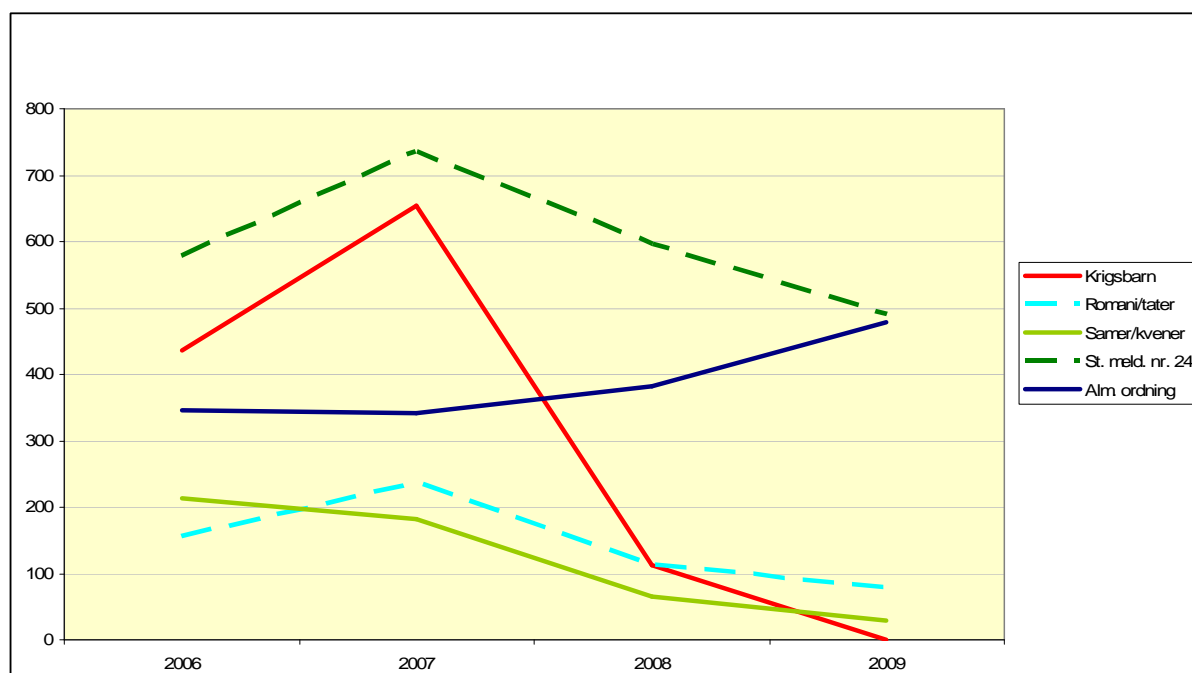
Det er i 2009 mottatt 1 076 søknader om rettfærdsvederlag. Inngangen av nye saker er redusert med 15 % i forhold til 2008, da vi mottok 1 266 søknader. Tendensen med fallende søknadsmengde har vedvart de siste to årene, og vi betrakter nedgangen som en naturlig følge av den markante økning i saksvolumet årene forut.

Tabellen nedenfor viser søknadsmengden fordelt på de ulike rettfærdsvederlagsordningene. Ettersom søknadsfristen for særordningen for krigsbarn utløp 01.01.08 er denne sakstype ikke lenger representert i nye søknader. Søknader som gjelder den alminnelige rettfærdsvederlagsordningen øker vesentlig, mens det er en reduksjon i antallet søknader etter særordningene, både for særordningen for tidligere barne- og skolehjemsbarn, samer/kvener og for romani/tater.

Tabell 6.1 Saker innkommet fordelt på rettfærdsvederlagsordning

Søknader	2009		2008		08-09
	Innkomet	i %	Innkomet	i %	% endring
Krigsbarn	-	-	112	9	-
Romani/tater	78	7	112	9	-30
Samer/kvener	30	3	65	5	-54
St. meld. nr. 24	490	46	595	47	-18
Alm. ordning	478	44	382	30	25
Totalt	1076	100	1 266	100	-15

Figur 6.2 Utvikling – saker innkommet i perioden 2006 – 2009

6.2.2 Behandlede saker

Det er i 2009 behandlet 1 673 saker i utvalgene. Av disse søkerne er 800 kvinner (48 %) og 873 er menn (52 %). I året 2008 utgjorde kvinneandelen 50 % og andelen menn 50 %.

Fordelingen mellom kjønnene er innen normalvariasjon sammenlignet med tidligere år.

Det er i 2009 avvist 125 søknader fra realitetsbehandling, herav 45 % kvinner og 55 % menn. De typiske grunnlag for avvising er at forholdet omfattes av andre offentlige erstatningsordninger, forholdet ikke er rettslig foreldet eller forholdet gjelder trygdeytelser, der det er vedtatt eget regelverk for klagebehandling. Vi har i 2009 avsluttet saksbehandlingen i 22 saker før vedtak er truffet som følge av at søker er død.

Totalt er følgelig 1 820 saker avsluttende behandlet i 2009. Dette er en nedgang fra foregående år der summen av utvalgsbehandlede saker, avviste saker og saker avsluttet forut for vedtak utgjorde 2 506 saker. Vi ser nedgangen i sammenheng med at et større antall av sakene omhandler flere forhold i samme sak, ofte slik at forholdene skal behandles etter ulike rettferdsvederlagsordninger. Sakene er dermed mer komplekse og innebærer et større arbeid både i forberedende og avgjørende instans. Videre har det de siste to årene vært en nedgang i antallet nye søknader, og også dette forholdet gjenspeiles i antallet saker som ferdigstilles.

Saker behandlet etter den alminnelig rettferdsvederlagsordningen har økt vesentlig i 2009, både i antall og i andel av totalen. Det har vært en moderat økning av antall saker behandlet etter særordningen for tater/romanifolk, mens det etter de øvrige ordningene er en nedgang sammenlignet med året før. Tallene fremgår av tabellen nedenfor.

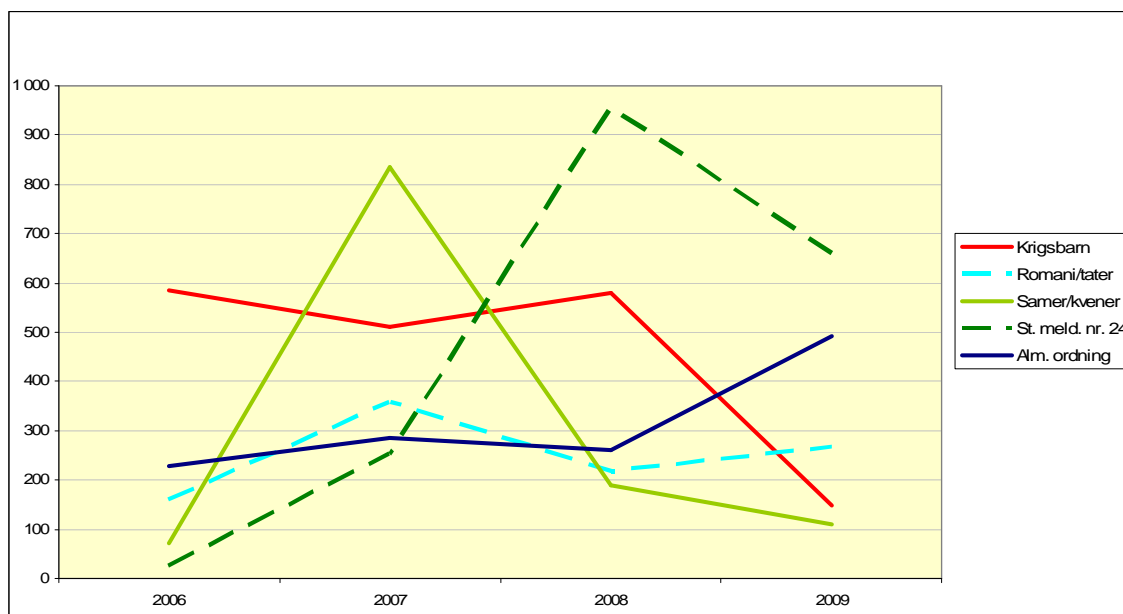

Tabell 6.2 Behandlede saker fordelt på rettferdsvederlagsordning

Søknader	2009		2008		08-09 % endring
	Behandlet	i %	Behandlet	i %	
Krigsbarn	147	8	581	23	-75
Romani/tater	266	15	217	9	23
Samer/kvener	110	6	189	8	-42
St. meld. nr. 24	659	37	955	39	-31
Alm. ordning	491	27	262	11	87
Totalt UR-beh.	1673	93	2204	≈89	-24
Avvist av SRF	125	7	270	11	-54
Totalt UR + SRF	1 798	100	2474	≈100	-27

Tabell 6.3 Prosentfordeling av saker behandlet, fordelt på kjønn

	2009	2008
	Totalt behandlet i %	Totalt behandlet i %
Kvinner	48	50
Menn	52	50
	100	100

Figur 6.3 Utvikling saker behandlet 2006-2009

6.2.3 Sakenes utfall

Utvalgene har innvilget rettferdsvederlag i 1 287 saker, som utgjør 77 % av totalen. Søknaden ble avslått i 386 saker (23 %). I året 2008 ble 87 % av søknadene innvilget. Innvilgelsesprosenten i saker fra kvinnelige søkere er 78 %, mens den er 76 % i saker fra

menn, se tabell 6.4 nedenfor. For året 2008 var tilsvarende tall 88 % for kvinner og 86 % for menn.

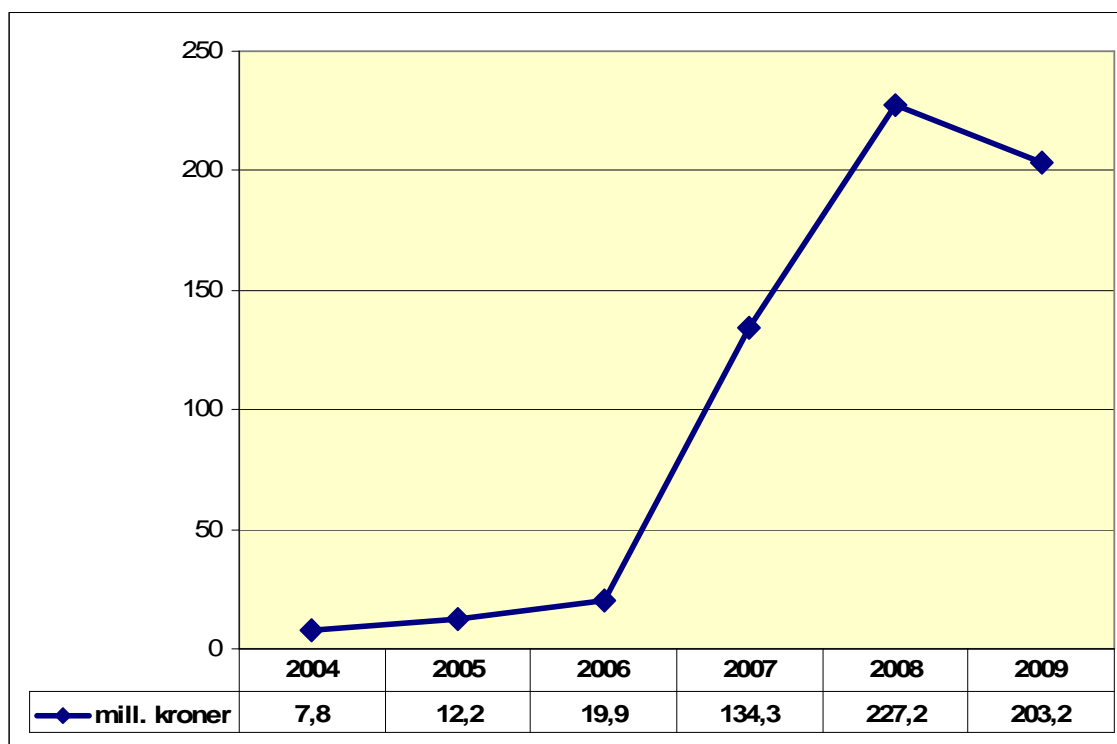
Nedgangen i innvilgelsesprosenten ses i sammenheng med at andelen av saker etter særordninger er redusert i 2009. For særordningene gjelder lempede beviskrav, som medfører høyere innvilgelsesandel.

Tabell 6.4 Prosentfordeling av resultat av saker behandlet, differensiert på kjønn

	Kvinner		Menn	
	2009	2008	2009	2008
Innvilget i %	78	88	76	86
Avslag i %	23	12	24	14
	≈100	100	100	100

Det er i 2009 utbetalt kr 203,2 mill i rettfærdsvederlag. Dette er en nedgang på 11 % fra 2008, da det ble utbetalt kr 227, 2 mill. Nedgangen er et resultat av at antallet innvilgede saker i 2009 er 1 287, mens det i 2008 ble innvilget vederlag i 1 915 saker.

Figur 6.4 Utvikling i utbetalt rettfærdsvederlag i perioden 2004 - 2009 (mill. kroner)

Det følger av den særordning som gjelder for tater/romanifolk, jf. Innst. S. nr. 152 (2004-2005) side 9, at det etter nærmere vilkår i saker som omhandler flere grunnlag kan tilkjennes rettfærdsvederlag som i sum overskrider de beløpsgrenser som gjelder etter hver enkelt ordning. Det har i 2009 vært truffet vedtak i 11 slike saker.

Tabell 6.5 Vederlagsnivå fordelt på de ulike rettfærdsvederlagsordningene

	Avslag	1' -20'	21' -50'	51' - 100'	101' - 150'	151' - 200'	201' - 300'	>300'	Totalt
Krigsbarn	19	66	33	21	3	4	1	0	147
Romani/tater	36	90	70	24	34	6	4	2	266
Samer/kvener	29	0	0	81	0	0	0	0	110
St. mld. nr. 24	29	2	21	64	158	124	252	9	659
Alm. ordning	273	2	34	98	68	16	0	0	491
Totalt	386	160	158	288	263	150	257	11	1 673

6.2.4 Restanse

Det er ingen restanser i Statens sivilrettsforvaltning på feltet rettfærdsvederlag. Det er imidlertid fortsatt restanser i faginstansene og ved årets utløp er 1 985 forhold under forberedende saksbehandling der, se tabell nedenfor. Det samlede antallet saker som disse forholdene representerer kan være lavere, ettersom en enkelt sak ofte kan omfatte forhold som er til utredning hos flere faginstanser. Ved utløpet av 2009 er 352 saker ferdig utredet og i prosess for behandling i utvalget. Saksmengden er ikke større enn hva som anses hensiktsmessig for å opprettholde god flyt i utvalgenes arbeid.

Tabell 6.6 Restanser i faginstansene

Restanser i faginstanser	2006	2007	2008	2009	Restanse 2009	Restanse 2008
Bufdir		4	195	539	738	918
Udir	1	137	471	458	1 067	1 322
H-dir			71	48	119	144
NAV			3	58	61	34
Totalt	1	141	740	1 103	1 985	2 418

6.2.5 Saksbehandlingstid

Det er definerte mål for saksbehandlingstiden i saker vedrørende rettfærdsvederlag, fastsatt av en regjeringsoppnevnt embetsmannsgruppe. Målet er en måneds saksbehandlingstid for ferdigstilling av saken i Statens sivilrettsforvaltning, etter at alle dokumenter er mottatt. Videre er målet 12 måneders saksbehandlingstid for saker som utelukkende behandles i Statens sivilrettsforvaltning. Begge disse målene er i 2009 nådd i Statens sivilrettsforvaltning for det store flertallet av saker.

Målsettingen er at saker som har vært til utredning hos faginstanser ikke skal overgå totalt 14 måneders saksbehandlingstid, hvor faginstansen har 12 måneder til sitt forberedende arbeid. Målet for faginstansens forberedende behandling er overskredet i et antall saker. Utdanningsdirektoratet har en saksbehandlingstid på 24 måneder for saker etter alminnelig rettfærdsvederlagsordning. For saker etter særordningen for samer/kvener er saksbehandlingstiden hos Utdanningsdirektoratet 12 måneder. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Helsedirektoratet og NAV opererer med en saksbehandlingstid på om lag 12 måneder for det store flertallet av saker.

Dagens saksbehandlingssystem gir ikke mulighet for å hente ut nærmere detaljer om saksbehandlingstiden.

6.2.6 Enkeltsaker fremlagt for Stortinget

Utvalget for rettfærdsvederlag har i 2009 i to saker besluttet å legge saken frem for Stortinget for avgjørelse med tilrådning om å innvilge vederlag utover den fullmakt utvalget er gitt. Justisdepartementet har følgelig lagt sakene frem for Stortinget i Prop. 63 S (2009-2010). Stortinget har per utløpet av 2009 ikke behandlet proposisjonen.

6.3 Utvikling 2010

6.3.1 Statistikk

Da andelen av saker etter alminnelig rettfærdsvederlagsordning er i vekst og eksisterende saksbehandlingssystem gir begrensede opplysninger i forhold til de enkelte søkegrunnlagene i denne gruppen, vil Statens sivilrettsforvaltning i 2010 utvide det manuelle registreringssystemet for denne sakskategori. Det skal innføres manuell registrering av hvert enkelt søkegrunnlag etter den alminnelige rettfærdsvederlagsordningen. I tillegg innføres manuell registrering av de enkelte grunnlagene for avvisning av søknader.

6.3.2 Samarbeidsmøter – informasjonsarbeid

Statens sivilrettsforvaltning vil også i 2010 legge til rette for at det nære samarbeidet med utvalgsledelsen kan fortsette i samme form som det til nå har hatt.

Statens sivilrettsforvaltning vil også kommende år arrangere fellesmøte med alle faginstanser for å videreføre dialogen om arbeidet med saksforberedelse og diskutere felles faglige problemstillinger, som et ledd i arbeidet med å sikre likebehandling av sakene.

Videre vil Statens sivilrettsforvaltning fortsatt invitere interesseorganisasjoner og andre som har bred kontakt med søkergrupper til samarbeids- og informasjonsmøter. Endelig vil arbeidet med internt presedensarkiv og interne praksisnotat bli videreført.

6.3.3 Prinsipiell gjennomgang av rettfærdsvederlagsordningen

Regjeringen har varslet en prinsipiell gjennomgang av rettfærdsvederlagsordningen.

7. VOLDSOFFERERSTATNING

Statens sivilrettsforvaltning er tillagt sekretariatsfunksjonen for Erstatningsnemnda for voldsofre (nemnda). Nemnda behandler klager over vedtak fra Kontoret for voldsoffererstatning (KFV) og sekretariatet forestår saksforberedelsen for nemnda, herunder innhenting av nødvendig dokumentasjon og utarbeidelse av utkast til vedtak. Saksbehandlerne møter også i nemndsmøtet for å redegjøre for saken og foretar eventuelle justeringer i vedtaket i forkant av, eller under, møtet. Statens sivilrettsforvaltning har også en begrenset myndighet til å fatte vedtak i saker som ikke byr på vesentlige tvilsspørsmål. Etter at vedtak er fattet forestår Statens sivilrettsforvaltning utsendelse av vedtak til søker og KFV. Utbetaling av eventuell erstatning og saksomkostninger skjer fra KFV. Nemndas avgjørelser anonymiseres og oversendes Lovdata månedlig for publisering.

7.1 Voldsoffererstatning – virksomheten 2009

Det er innkommet 339 saker i 2009 mot 410 saker i 2008, en nedgang på 17 %. Det ble behandlet 426 saker, en nedgang på 27 % fra 2008, hvor det ble behandlet 583. Restansen er redusert med 47 % og utgjør 108 saker mot 205 saker per forrige årsskifte. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for klagesakene er 6,1 måneder, en reduksjon med om lag 2 måneder fra forrige årsskifte. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for de delegerte sakene er 2,4 måneder.

Statens sivilrettsforvaltning arrangerte nordisk voldsoffererstatningskonferanse i Svolvær juni 2009 med deltakelse fra justisdepartementene i de nordiske land og respektive voldsoffererstatningsmyndigheter. Programmet la til rette for faglig utveksling på voldsoffererstatningsfeltet på lovgivernivå. De ulike lands ordninger og praksis ble gjennomgått, og utvalgte problemstillinger ble diskutert. Det er utarbeidet en oppsummering fra konferansen.

Det er gjennomført ulike kompetanseutviklende tiltak ved deltakelse på relevante fagseminar og kurs. Det har ellers vært en prioritert oppgave å bidra til god fagutveksling mellom Statens sivilrettsforvaltning, nemnda, KFV og Justisdepartementet. Det gjennomføres regelmessig fagmøter i forkant av nemndsmøter.

Statens sivilrettsforvaltning har hatt oppmerksomhet mot å effektivisere saksbehandlingen, både i sekretariatet og i nemnda. Blant annet tilstrebes å ha færre saksbehandlere til det enkelte nemndsmøte for å redusere tidsbruk, hvilket gir mer effektive nemndsmøter.

Statens sivilrettsforvaltning har våren 2009 arrangert dialogmøte med aktuelle organisasjoner, herunder representanter for brukerne av ordningen, hvor også deltakere fra nemnda, KFV og Justisdepartementet deltok. Vi har også arrangert halvårlige møter med Landsforeningen for voldsofre. Statens sivilrettsforvaltnings hjemmeside er omarbeidet i den hensikt å gjøre informasjonen mer tilgjengelig for publikum.

Statens sivilrettsforvaltning har ellers bistått Justisdepartementet i ulike voldsofferrelaterte spørsmål.

Det er gjennomført gjensidige hospiteringsopphold med KFV. Statens sivilrettsforvaltning og KFV har også fortsatt arbeidet med å utvikle statistikkføring i voldsoffersaker.

To avgjørelser fra nemnda er behandlet i domstolene, hvorav ett spørsmål ble behandlet av Høyesterett. Sekretariatet har bistått Regjeringsadvokaten under forberedelsen av hovedforhandlingene. Det er ikke mottatt stevninger i 2009.

Sivilombudsmannen har i 2009 avgitt uttalelse etter klage over to av nemndas vedtak, men har ikke funnet grunn til å ta klagene opp til nærmere undersøkelse. Sivilombudsmannen har mottatt en klage på nemndas vedtak i 2009, som er til behandling.

Nemnda delegerte i 2008 myndighet til Statens sivilrettsforvaltning til å treffe vedtak i enkelte saker. Retningslinjene for delegasjon er i 2009 utvidet når det gjelder saksomkostninger, slik at vi nå kan innvilge saksomkostninger med inntil 10 timer (mot tidligere fem timer).

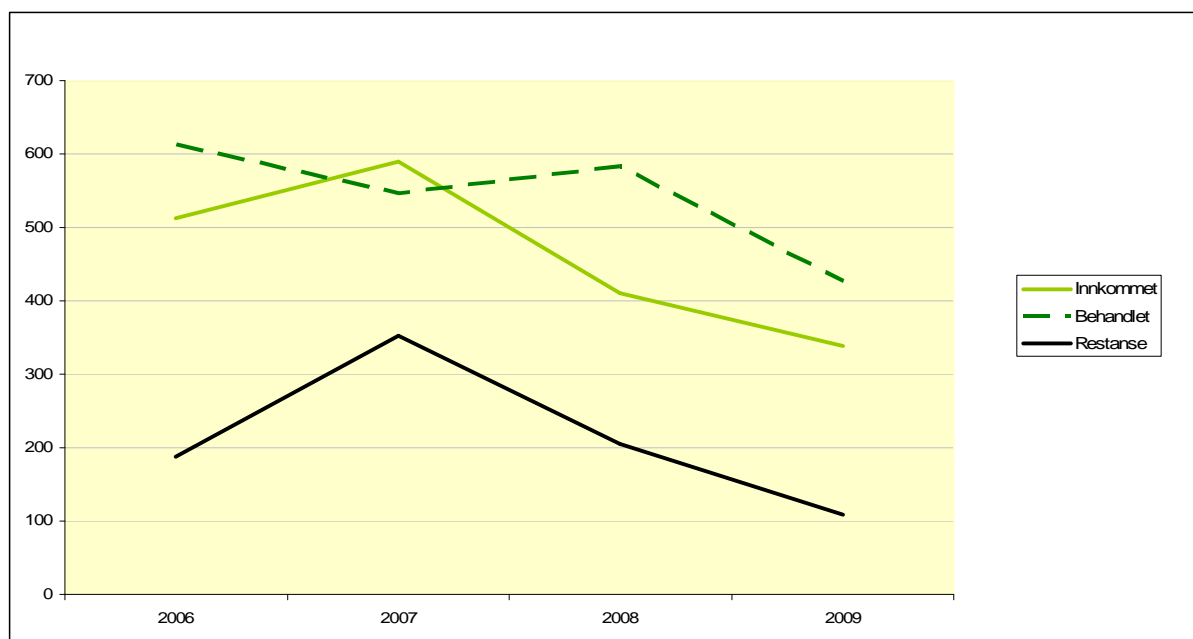
7.2 Resultater 2009

Det er innkommet 339 saker i 2009. Inngangen av saker viser en nedgang på 17 % fra 2008, hvor det inkom 410 saker.

Tabell 7.1 Antall saker innkommet – behandlet – restanse

	2009	2008	% endring fra 08-09
Innkomet	339	410	-17
Behandlet	426	583	-27
Restanse¹⁰	108	205	-47

Figur 7.1 Utvikling 2006-2009

Antall behandlede saker er 426. Av disse er 386 behandlet av nemnda i 10 møter, et gjennomsnitt på om lag 39 saker per møte. Dette er 175 saker færre enn i 2008, hvor nemnda behandlet 561. Nedgangen skyldes lavere sakstilfang, og det ble derfor gjennomført to møter færre enn i 2008. Saksporteføljen til nemnda er endret i og med at de enklere sakene behandles av Statens sivilrettsforvaltning etter delegert myndighet. Som en konsekvens besluttet Statens sivilrettsforvaltning og nemnda at det i 2009 skulle legges opp til noe færre saker per nemndmøte. Det er i tråd med dette forberedt og oversendt

¹⁰ Inkonsistens i restansetall, jf kapittel 1.

nemnda om lag 40 saker per møte mot om lag 50 saker per møte i 2008. Statens sivilrettsforvaltning har behandlet 40 delegerte saker, mot 22 i 2008, jf tabell 7.2.

Antall ubehandlede klager utgjør 108 saker per 31.12.09. Restansebeholdningen var 205 saker per 31.12.08. Nedgang i antall innkomne saker gir seg utslag i at restansen er redusert med 97 saker fra årsskiftet. Dette har også resultert i kortere saksbehandlingstid. Saksbehandlingstiden er ved årsskiftet beregnet til om lag 3-4 måneder. Nedgangen i antallet saker i restanse og i saksbehandlingstiden hos Statens sivilrettsforvaltning har sin årsak i en lavere inngang av klagesaker fra KFV. For omtale av inngangen av klagesaker til KFV, vises til KFVs årsrapport.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for klagesakene behandlet i nemnda er 6,1 måneder. Dette er en nedgang på om lag to måneder fra 2008. Saksbehandlingstiden varierer etter sakstype. For ordinære klagesaker er gjennomsnittlig saksbehandlingstid 6,7 måneder. For andre saker er saksbehandlingstiden 4,2 måneder. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for de delegerte sakene er 2,4 måneder. Saksbehandlingstiden beregnes ut fra total liggetid fra saken mottas i Statens sivilrettsforvaltning til det er fattet vedtak i nemnda, eventuelt av Statens sivilrettsforvaltning. Flere saker av eldre dato er blitt liggende i påvente av at det fra søker er varslet at det vil bli innsendt ytterligere opplysninger, at nemnda ønsker saken ytterligere belyst mv. Det er oppmerksomhet mot at saker ikke skal bli liggende i Statens sivilrettsforvaltning i påvente av supplerende saksdokumenter. Blant annet settes det frister for innsendelse av ytterligere opplysninger, slik at saken kan behandles uten unødig liggetid.

Det var i 2008 en markant nedgang i antall regressaker fra tidligere år. Antall regressaker behandlet i år viser en fortsatt nedgang.

Tabell 7.2 Fordeling av behandlede saker

	2009		2008		% endring fra 08-09
	Søknader behandlet	% fordeling	Søknader behandlet	% fordeling	
Ordinære klagesaker	350	82	476	82	-26
Regressaker	20	5	49	8	-59
Saksomkostninger	16	4	36	6	-56
Totalt nemndsbehandlet	386	91 %	561	96 %	-31
Regress (SRF)	16	4	-	-	-
Omgjøring (avslag) (SRF)	10	2	-	-	-
Saksomkostninger (SRF)	14	3	-	-	-
Totalt delegert behandlet	40	9 %	22¹¹	4 %	82
Totalt behandlet	426	100 %	583	100 %	-27

Andelen kvinner og menn er tilnærmet like store hva angår de ordinære klagesakene. Når det gjelder klager over vedtak om regress, utgjør menn 86 % av klagerne. For krav om saksomkostninger er 70 % kvinner.

¹¹ Det er for 2008 ikke registret antall saker pr sakstype av de delegert behandlede sakene.

Tabell 7.3 Prosentfordeling av kjønn fordelt på sakstype

	2009			2008 ¹²		
	Ordinære Saker	Regress-saker	Saks-omkost.	Ordinære Saker	Regress-saker	Saks-omkost. ¹³
% Kvinner	58	14	70	62	4	-
% Menn	42	86	30	38	96	-
% Total	100	100	100	100	100	-

Omgjøringsprosenten i klagebehandlingen er 21 %. Dette er en nedgang på 13 % fra 2008. Av omgjorte saker er det 90 ordinære klagesaker og 1 regresssak.

I 30 saker om saksomkostninger etter forvaltningsloven § 36 har søker fått tilkjent saksomkostninger i førsteinstans av Statens sivilrettsforvaltning etter delegert myndighet eller av nemnda. Krav om saksomkostnader fremsettes for nemnda/Statens sivilrettsforvaltning og er således ikke del av omgjøringsstatistikken.

Tabell 7.4 Resultat av klagebehandling

	Klagebehandling		1. inst. behandling		
	Medhold	Stadfestelse	Tilkjent	Avslått	
Ordinære saker ¹⁴	90	270			
Regressaker	1	35			
Saksomkostninger			30	0	
Totalt	91	305	30	0	426
% fordeling	21 %	72 %	7 %	0 %	100

Det er av nemnda tilkjent kr 7 571 339 i 2009. I tillegg til klagesaker omgjort av nemnda, inkluderer dette beløpet saksomkostninger etter forvaltningsloven § 36 for utgifter påløpt under klagebehandlingen. Tilkjente saksomkostninger etter forvaltningsloven § 36 utgjør kr 296 410 inklusive mva.

I 2008 ble det tilkjent totalt kr 9 348 172. Nedgangen i utbetalingen kan blant annet forklares med at antall behandlede saker er færre i 2009 enn i 2008. Dette underbygges av at det totale antall erstatningsposter det er funnet grunnlag for å tilkjenne utbetaling for var 176 i 2008, mens det er 83 i 2009.

I 2009 er den vesentligste andelen av utbetalingen (55 %) erstatning for økonomisk tap etter loven § 4. Herunder er det tilkjent kr 41 625 inklusive mva i saksomkostninger etter loven § 4. To større utbetalinger av erstatning for økonomisk tap på totalt kr 1,8 mill. forklarer økningen i prosentandelen for utbetalt erstatning for økonomisk tap. I 2008 var den vesentligste andelen av utbetalt erstatning (68 %) oppreisning.

Prosentandelen av saker som nemnda har omgjort, og hvor saken returneres KfV for utmåling er 6 %. Dette er vesentlig lavere enn i 2008, hvor saken ble returnert i 16 % av sakene. Utviklingen er positiv idet dette medfører raskere saksbehandling og utbetaling.

¹² Tallene fra 2008 omfatter kun saker behandlet av nemnda. For 2009 er også delegerte saker tatt med i beregningen.

¹³ Det foreligger ikke tall om kjønnsfordeling for søknader om saksomkostninger for 2008.

¹⁴ Inkl begjæringer om omgjøring.

Tabell 7.5 Fordeling – erstatningsposter

Erstatningsposter	2009		2008		08-09
	Antall:	Sum kr:	Antall:	Sum kr:	% endring i innvilg. grunnlag
§ 4 - økonomisk tap	30	4 136 451	44	1 310 598	-32
§ 5 - menerstatning	5	471 732	9	1 382 359	-44
§ 6 - oppreisning	48	2 651 671	123	6 320 500	-61
§ 15 - ettergivelse regress	1	15 075	5	24 985	-80
fvl § 36 - saksomkostninger	25	296 410	35	309 730	-29
Returnert KvF for utmåling	7		32		-78
Sum utbetalt i kroner		7 571 339		9 348 172	

7.3 Utvikling 2010

Utviklingen i saksbehandlingssituasjonen på feltet vil i første rekke avhenge av inngangen av klagesaker. Det er grunn til å anta at økte ressurser i politiet, på noe sikt, vil medføre økt saksinngang på rettsfeltet. Statens sivilrettsforvaltning vil fortsatt ha oppmerksomhet mot forhold som påvirker inngangen av klagesaker, herunder ha løpende dialog med KfV om utviklingen.

Nemnda og sekretariatet er opptatt av å fortsette utvekslingen av faglige spørsmål i en mer overordnet kontekst. Statens sivilrettsforvaltning vil herunder legge til rette for jevnlig faglige møter i tilknytning til nemndsmøtene.

Statens sivilrettsforvaltning står ellers i 2010 som arrangør av det årlige voldsofferseminaret, med deltakelse fra nemnda, KfV og Justisdepartementet.

8. SEKRETARIATET FOR DEN RETTSMEDISINSKE KOMMISSJON

Kommisjonen er opprettet med hjemmel i straffeprosessloven § 146. Dens virksomhet fremgår av straffeprosessloven § 147 og av forskrift av 13. mars 2003 om Den rettsmedisinske kommisjon (DRK). Kommisjonen består av fire faggrupper: Gruppe for rettspatologi og klinisk rettsmedisin, Genetisk-, Toksikologisk- og Psykiatrisk gruppe. Kommisjonen avgir egen årsrapport.

Statens sivilrettsforvaltning innehar sekretariatsfunksjonen for DRK og er hjemlet i forskriften § 4. Sekretariatsfunksjonen innebærer at det skal gis kontorfaglig, administrativ og juridisk bistand til kommisjonen. Sekretariatet skal blant annet registrere og sende kommisjonens saker til vedkommende faggruppe, føre arkiv, utarbeide statistikk, utbetale godtgjørelser, bistå ved arrangering av kurs, dokumentere bruk av rettsmedisinske tjenester, føre register over sakkyndige, utarbeide utkast til årsberetning og annet.

8.1 Sekretariatet for Den rettsmedisinske kommisjon (DRK) – virksomheten 2009

Virksomheten var første halvår preget av oppnevningen av ny kommisjon fra 1. april. Dette medførte nye og flere oppgaver for sekretariatet. Sekretariatet er styrket ved at to jurister i Statens sivilrettsforvaltning bistår kommisjonen ved juridiske problemstillinger, i tillegg til fagansvarlig for sekretariatet. Sekretariatets juridiske bistand ytes etter behov og i dialog med kommisjonens leder, eventuelt gruppelederne. Primært er problemstillingene av strafferettslig – og/eller straffeprosessuell karakter, men også av forvaltningsrettslig art.

Fra det tidspunkt ny kommisjon ble oppnevnt ble sekretærfunksjonen i Trondheim avviklet og samlet i Statens sivilrettsforvaltnings lokaler i Oslo. Alle arkiver og materiell for øvrig ble samtidig flyttet fra Trondheim til Oslo. Det er for tiden knyttet to sekretærer i 100 % stilling til kommisjonen. I løpet av året er sekretariatet styrket ved at ny avdelingsdirektør er tillagt oppgaver for sekretariatets administrative funksjoner.

Sekretariatet har prioritert arbeidet med å utarbeide gode rutiner for sekretariatsarbeidet, og med særlig oppmerksomhet mot å utvikle rutiner tilpasset ny kommisjon. Sekretariatet avholder fagmøter med leder av kommisjonen annen hver uke og har ellers jevnlig interne møter.

Sekretariatet har bistått kommisjonen med forberedelser til kommisjonens "B-kurs". Kurset består av to deler, hvorav første del ble avviklet i november 2009. Del to arrangeres i januar 2010.

Sekretariatet har deltatt i fellesmøter for kommisjonen, i leder-/nestledermøte og i gruppemøter. I forbindelse med oppnevning av ny kommisjon deltok sekretariatet i forberedelsen av, og gjennomføringen av et seminar i regi av kommisjonen. Seminaret tok sikte på kompetanseoverføring fra gamle til nye medlemmer av kommisjonen.

Sekretariatet har ellers forberedt og deltatt på møte mellom statsråden og ny kommisjon. Sammen med leder av kommisjonen har sekretariatet møtt politisk ledelse i Justisdepartementet, deltatt i møte med Riksadvokaten, og i møter har kommisjonen hatt med Rettsmedisinsk institutt.

Sekretariatet har også deltatt på møte om organisering av C-kurs med kommisjonens leder og på et rettspsykiatrisk temamøte vedrørende Mæland-utvalgets rapport om etterkontroll

av reglene om strafferettslig utilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring. Videre har sekretariatet deltatt på et møte om rus og kjøreferdighet, i regi av kommisjonens toksikologiske gruppe.

Sekretariatet har vært med i en arbeidsgruppe under ledelse av Justisdepartementet, hvor tema var behandling og rutiner ved kvalitetssikring av rettsgenetiske sakkyndigvurderinger. Gruppen avga sin rapport til Justisdepartementet sommeren 2009.

Videre har sekretariatet bistått Olsen-utvalget med innsyn i en rekke rettspsykiatriske erklæringer hvor personer med kjent psykisk lidelse har tatt liv. Utvalget skal søke å påvise hvor i systemet det eventuelt har sviktet, finne årsaken til svikten og gi råd om hva som kan gjøres for forebygge nye tragedier.

Sekretariatet har ellers bistått Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i arbeidet med opprettelsen av Barnesakkyndig kommisjon som trådte i kraft 1. januar 2010. Kommisjonen samlokaliseres med Statens sivilrettsforvaltning. Statens sivilrettsforvaltning har ansatt kommisjonens sekretær og lagt til rette for igangsettelsen. Sekretæren skal arbeide 60 % for Barnesakkyndig kommisjon, og 40 % i kontorseksjonen i Statens sivilrettsforvaltning.

Sekretariatet arbeider med å innføre et elektronisk saksbehandlingssystem for kommisjonen.

Det har vært gjennomført årlig møte med leverandøren av databasen til DRK. Videre er det gjennomført årlig vedlikehold og tilsyn av basen.

Saker kommisjonen har forelagt sekretariatet for juridisk vurdering har regelmessig vært behandlet i løpet av om lag en uke.

DRK avgir for øvrig egen årsrapport for virksomheten.

8.2 Resultater 2009

For sammenhengens skyld inntas en kort oversikt over inngangen av saker i DRK for 2009. Omtale av tallene vil fremgå av DRKs egen årsrapport.

Tabell 8.1 Utvikling i registrerte saker på fagfeltet i perioden 2006 - 2009

	2009	2008	2007	2006
Rettspatologi/klinisk	2 435	2 572	2 209	2 060
Psykiatrisk gruppe	503	506	434	464
Toksikologisk gruppe	2 292	2 502	2 252	2 262
Genetisk gruppe	1 088	1 217	924	1 011

Antall saker totalt år årsskiftet er noe lavere enn samme periode i 2008. Dette kan skyldes at sekretariatet har hatt om lag 2-4 ukers saksbehandlingstid på innregistrering av saker. Sekretariatet antar derfor at antall saker er om lag samme nivå som pr 31.12.08.

8.3 Utvikling 2010

Sekretariatet vil i 2010 fortsatt ha særlig oppmerksomhet knyttet til å utvikle gode rutiner tilpasset kommisjonen, herunder knyttet til juridisk bistand.

Sekretariatet vil bistå kommisjonen med praktiske og administrative forberedelser til neste B-kurs som avvikles i Trondheim i november 2010 og januar 2011.

For øvrig vil sekretariatet bistå kommisjonen med forberedelser og avvikling av ulike møter. Det tas også sikte på å videreutvikle omtalen av kommisjonen på Statens sivilrettsforvaltnings hjemmeside.

Sekretariatet har varslet en gjennomgang av enkelte administrative retningslinjer blant annet knyttet til godtgjørelser og kursdeltakelse for kommisjonens medlemmer.

Den nevnte arbeidsgruppen som vurderte behandling og rutiner ved kvalitetssikring av rettsgenetiske sakkyndigvurderinger, ga i sin rapport en del anbefalinger. Disse anbefalingene vil vurderes nærmere av en ny arbeidsgruppe. Sekretariatet vil bistå kommisjonen i den nye arbeidsgruppen. Gruppens sammensetning er p.t. ikke klarlagt. Gruppen vil ventelig starte sitt arbeid våren 2010.

9. SEKTOROVERGRIPENDE MÅL

9.1 Samfunnssikkerhet og beredskap

Statens sivilrettsforvaltning har i samarbeid med Sekretariatet for konfliktrådene og Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker utarbeidet en felles beredskapsplan. Planen trådte i kraft 15.01.09.

Virksomhetene har også foretatt en gjennomgang av egen beredskap ved utbrudd av pandemisk influensa. Ved et utbrudd av pandemisk influensa vil det bli iverksatt tiltak i tråd med anbefalingene fra helsemyndighetene.

9.2 Internasjonalt arbeid

Statens sivilrettsforvaltning ble i 2009 tildelt midler fra Nordisk ministerråd for å arrangere en nordisk voldsoffererstatningskonferanse. Seminaret ble avholdt juni 2009, jf. avsnitt 7.1 for nærmere omtale.

9.3 IKT

IT-systemet til Den rettsmedisinske kommisjon (DRK) ble våren 2009 flyttet fra Justisdepartementets lokaler til Statens sivilrettsforvaltnings lokaler.

Det har blitt arbeidet med å utvide DRK-løsningen for å tilpasse den til Barnesakkyndig kommisjon slik at Barnesakkyndig kommisjon skal kunne ta i bruk elektronisk saksbehandling fra oppstart. DRKs applikasjon er videreutviklet for å støtte Barnesakkyndig kommisjons elektroniske saksbehandling. Arbeidet med å utvikle et elektronisk saksbehandlingssystem har skjedd i samarbeid med leder av kommisjonen.

Statens sivilrettsforvaltning har arbeidet med å legge til rette for innføring av et elektronisk saksbehandlingssystem for egen virksomhet, jf. punkt 9.6.2.

9.4 Personalpolitikk og arbeidsmiljø

Statens sivilrettsforvaltning har vært IA – bedrift siden 2007. Statens sivilrettsforvaltning har som målsetting at våre medarbeidere skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Søkere med innvandrerbakgrunn oppfordres til å søke på utlyste stillinger. Statens sivilrettsforvaltning har som praksis å innkalle minst en kvalifisert søker med innvandrerbakgrunn til jobbintervju. Per 31.12.09 har Statens sivilrettsforvaltning to ansatte med innvandrerbakgrunn.

Likestillingsperspektivet står sentralt ved rekruttering. Statens sivilrettsforvaltning har i 2009 utlyst stillinger hvor menn har vært oppfordret til å søke. Per 31.12.09 har vi 48 ansatte herav 37 kvinner og 11 menn. I ledergruppen er kjønns sammensetningen som følgende: Direktør og én avdelingsdirektør er kvinner. De resterende to avdelingsdirektørstillingene er besatt av menn.

Statens sivilrettsforvaltning har hatt en relativ høy andel midlertidige stillinger. For å beholde kompetente medarbeidere og motvirke høy mobilitet er andelen faste stillinger økt.

Det har vært fokus på at ledergruppen og øvrige medarbeidere skal ha en tett og god dialog. Det avholdes jevnlig møter med representanter fra fagorganisasjonene.

9.4.1   *Arbeidsmiljøutvalg (AMU)*

Statens sivilrettsforvaltning opprettet AMU i oktober 2008. Det er avholdt 4 møter i 2009.

9.4.2   *Helse, miljø og sikkerhet*

I samarbeid med Sekretariatet for konfliktrådene, Konfliktrådet for Oslo og Akershus og Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er det arrangert et HMS - kurs.

9.5 Miljøledelse og grønn stat

Statens sivilrettsforvaltning opprettet våren 2009 en miljøgruppe som har utarbeidet tiltak for en mer miljøvennlig drift. Det er iverksatt ulike miljøtiltak. Tiltakenes målsetting har vært å begrense papirforbruk, spare strøm m.m.

9.6 Interne organisasjonsutviklingstiltak

9.6.1   *Endring i lederstruktur*

Ledergruppen har stått overfor krevende faglige og administrative utfordringer grunnet virksomhetens vekst de siste årene. Etter forhandlinger med organisasjonene ble det foretatt en endring i lederstrukturen. Det er opprettet en ny avdelingsdirektørstilling som er tillagt et overordnet ansvar for administrative oppgaver som organisasjonsutvikling, økonomi, personal, arkiv og forværelsesfunksjoner. Ny avdelingsdirektør tiltrådte 1.oktober.

9.6.2   *Elektronisk saksbehandlingssystem*

Statens sivilrettsforvaltning har igangsatt et prosjekt for å anskaffe og implementere et elektronisk saksbehandlings- og arkivsystem.

Et eksternt konsulentfirma ble engasjert i 2008 for å kartlegge overordnede behov, struktur og kostnader m. m knyttet til innføring av elektronisk saksbehandling. Endelig rapport forelå i april, og konklusjonen var entydig - det er høyst nødvendig at et elektronisk saksbehandlingssystem innføres.

Statens sivilrettsforvaltning nedsatte høsten 2009 en intern prosjektgruppe for å iverksette anskaffelsen av et elektronisk saksbehandlingssystem til virksomheten. Arbeidet har vært ressurskrevende og involvert store deler av bedriften. Prosjektet vil medføre en betydelig investeringskostnad for virksomheten, og det er ikke gitt tilleggsbevilgning til prosjektet. Anskaffelsen skal etter planen være gjennomført i løpet av første halvår 2010, og implementering av systemet vil starte umiddelbart etter dette. Statens sivilrettsforvaltning har som målsetting at systemet skal være implementert og klart for bruk i løpet av 1. halvår 2011. For å nå dette målet, vil det nedlegges store ressurser også i 2010.

9.6.3   *Kvalitetssikring av saksbehandling*

Statens sivilrettsforvaltning har i 2009 arbeidet med å forbedre/videreutvikle skriftlige retningslinjer for saksbehandling i virksomheten. Formålet med dette arbeidet har vært å sikre høy kvalitet på saksbehandlingen i alle ledd, samt skape en klarere rolleforståelse og helhetstenking rundt saksbehandlingen i virksomheten. Arbeidet skal ferdigstilles i 2010.

Det årlige seminaret for ansatte hadde som tema - kvalitetssikring av saksbehandling.

9.7 Internkontroll og risikostyring

Statens sivilrettsforvaltning har i første halvdel av 2009 gjennomført et risikostyringsprosjekt. Prosjektgruppen besto av ledergruppen og to medarbeidere fra stab.

Prosjektgruppens målsetting har vært å utvikle en metode som kan benyttes til å gjennomføre risikoanalyser i Statens sivilrettsforvaltning. Metoden er utviklet med utgangspunkt i skjemaet som er vedlagt i tildelingsbrev av 2009. Skjemaet bygger på SSØs veileder og metodedokument innen risikostyring og er tilpasset virksomheten.

Metoden er bl.a. benyttet til å foreta en risikoanalyse av prosjektet for anskaffelse og implementering av et elektronisk saksbehandlings- og arkivsystem.

Statens sivilrettsforvaltning arbeider med å videreutvikle risikostyring og integrere metoden i fremtidige styrings og planleggingsprosesser i virksomheten.

9.8 Tilgjengelig tilbud

Statens sivilrettsforvaltning begynte i april å registrere ventetid på telefon. Det taes på månedlig basis ut rapporter på ventetid.

Statens sivilrettsforvaltning har jevnlig kontakt og møter med brukergruppene. Dette er beskrevet nærmere under de respektive fagområdene.

9.9 Barnesakkyndig kommisjon

Statens sivilrettsforvaltning har bistått Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i arbeidet med å etablere Barnesakkyndig kommisjon. Kommisjonen skal kvalitetssikre rapporter fra sakkyndige som er engasjert av barnevernstjenesten, fylkesnemnda, domstolene og private parter i barnevernssaker.

Det ble høsten 2009 nedsatt en arbeidsgruppe hvis mandat har vært å avklare og gjennomføre praktiske forberedelser for etablering av kommisjonen samt å få kommisjonen operativ innen 01.01.10.

Statens sivilrettsforvaltning har deltatt i arbeidsgruppen. Statens sivilrettsforvaltning har avsatt betydelige bemanningsressurser i arbeidet med å etablere Barnesakkyndig kommisjon.

Statens sivilrettsforvaltning vil utøve administrative sekretariatsfunksjoner for Barnesakkyndig kommisjon.

10. REGNSKAP

10.1 Kapittel 473

Statens sivilrettsforvaltning er i tildelingsbrevet for 2009 tildelt en budsjetttramme på kr 31 271 000 på kapittel 473 post 01. Bevilgningen dekker driftsutgifter til Statens sivilrettsforvaltning, godtgjørelser m.m. til medlemmer av tre rettfærdsvederlagsutvalg og Erstatningsnemnda for voldsofre. I tillegg dekkes ordinære driftsutgifter til DRK og dens sekretariat.

Mindreforbruket fra 2008 på kr 703 000 er overført til 2009 etter tillatelse fra Justis- og politidepartementet .

Statens sivilrettsforvaltning ble tildelt DKK 150 000 fra Nordisk Ministerråd for å arrangere Nordisk voldsofferseminar. Statens sivilrettsforvaltning har i 2009 mottatt NOK 151 734 (90 % av tildelingen). De resterende midler mottas i 2010. Midlene er regnskapsført på kapittel 3473 post 01.

Det er arrangert B-kurs i regi av DRK. Deltakeravgiften er betalt inn i 2009 og utgjør totalt kr 189 700.

Statens sivilrettsforvaltning har mottatt kr 255 000 som kompensasjon for de budsjettmessige virkningene av lønnsoppgjøret i det statlige tariffområdet i 2009.

Statens sivilrettsforvaltning har i 2009 mottatt refusjoner av syke- og fødselspenger på kr 1 654 751.

Statens sivilrettsforvaltning har innfridd inntektskravet på kr 209 000.

Totalt driftsmidler for 2009 er dermed kr 34 016 185.

Regnskapsførte utgifter per 31.12.09 er kr 32 553 258 som utgjør om lag 95,6 % av disponible midler.

Mindreforbruket på kr 1 462 927 søkes overført til regnskapsåret 2010. Mindreforbruket skyldes i hovedsak vakanser og refusjoner av syke- og fødselspenger. Mindreforbruket fra 2009 er tenkt å finansiere en høy andel av investeringen i et nytt elektronisk saksbehandlingssystem og er således en forutsetning for at prosjektet kan realiseres.

